

Návrh priorít pre Partnerskú dohodu SR na roky 2021 – 2027

návrh

1. Výber cieľa politiky súdržnosti a odôvodnenie

- *Dôvody intervencie - hlavné nedostatky/problémy – prečo je nutné cieľiť investície do daného cieľa.*

tab.1 „ Výber cieľa politiky s odôvodnením“

Cieľ politiky súdržnosti	Program	Fond	Zdôvodnenie výberu cieľa politiky súdržnosti (alebo FST špecifického cieľa)
PO 1	OP Slovensko	EFRR	<ul style="list-style-type: none"> • Nízka intenzita kooperácie medzi verejným a súkromným sektorom a neustále klesajúci podiel slovenských podnikov s inovačnou aktivitou (pokles z 35,6 % v r. 2010 na 30,5 % v r. 2018), z celkového počtu podnikov vyžaduje sústrediť finančné prostriedky EŠIF najmä do kľúčových opatrení systémovej zmeny, a to vytvorenie reálneho ekosystému pre spoluprácu akademického sektora a podnikov s cieľom aplikácie inovácií a prenosu poznatkov do praxe. Hlavným cieľom súboru opatrení je posilnenie prepojení medzi verejnými výskumnými inštitúciami a podnikmi a zvýšenie produktivity podnikateľského sektora. Očakáva sa ukotvenie spolupráce, vytvorenie dlhodobých partnerstiev medzi týmito subjektmi a generovanie nových príležitostí a možností pre ďalšiu spoluprácu mimo podpory z EŠIF so synergickým a pákovým efektom súkromných zdrojov. • Kontinuálna degradácia vzdelávacieho systému na všetkých úrovniach prejavujúca sa najmä neprepojením obsahu vzdelávania s potrebami trhu práce na všetkých úrovniach vzdelávania, obrovským odlivom vysokoškolských študentov do zahraničia (v roku 2018 študovalo v zahraničí 19 % všetkých slovenských VŠ študentov v dennej forme štúdia), zvýšiť atraktivitu a konkurencieschopnosť slovenského vzdelávacieho systému a jeho hodnotu z pohľadu študentov a zamestnávateľov. Jedným z cieľov je zabezpečiť podporu budovania ľudských zdrojov vo výskume, vývoji a inováciách vrátane rozšírenia podpory v rámci systému opatrení aj na bakalárov a magistratov, doktorandov a postdoktorandov. • Klesajúca kvalita vysokoškolského vzdelávania a nízka úroveň kompetencií a zručností absolventov (Global competitiveness report), ktoré predstavuje segment vzdelávacieho systému, ktorý pre trh práce pripravuje vysokokvalifikovaný ľudský kapitál a poskytuje znalosti determinujúce ekonomický rast. • Vzdelávací systém je pomaly adaptabilný a neschopný pružne reagovať na spoločenské výzvy, demografické trendy a meniace sa výrobné metódy, zmeny potrieb v štruktúre ekonomiky, zmeny spotrebiteľského dopytu, zmeny spôsobené digitalizáciou a demografické trendy, ktoré si budú vyžadovať, aby sa pracovníci prispôbovali na novo vznikajúce podmienky a investovali do nových zručností a znalostí. Počet neobsadených voľných pracovných miest stúpa a vyžaduje si účinnú realizáciu aktívnych politík trhu práce a zvyšovanie mobility pracovníkov v rámci krajiny. Pozornosť je potrebné venovať aj podpore podnikateľského vzdelávania a tvorbe systémoveho prostredia pre rozvoj podnikavosti, zlepšiť komplexný stav zručností pracovnej sily.

		<ul style="list-style-type: none"> • Nízka internacionalizácia vysokého školstva. Medzinárodný charakter slovenských vysokých škôl je výrazne obmedzený. Len tri slovenské vysoké školy sa nachádzali v rebríčku najlepších univerzít sveta za rok 2018, z nich UK v Bratislave obsadila 533. miesto. • Nízky podiel doktorandov, výskumných pracovníkov a administratívnych pracovníkov vysokých škôl na akademických mobilitách. Práve vďaka mobilite si inštitúcia buduje vzťahy a partnerstvá s univerzitami v zahraničí, zvyšuje o sebe povedomie a má vplyv na výmenu poznatkov a tiež využitie výskumnej infraštruktúry. Absencia jasnej, reálnej, prevádzkovo udržateľnej, kooperatívnej štruktúry ÚVP a VC v súlade s potrebami inteligentnej špecializácie tak, aby podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj bola zameraná na jej optimalizáciu pre budúce potreby, na základe reálnych potrieb v budúcnosti, hodnoty za peniaze, koncentrácie zdrojov a možností využívania v súlade s potrebami hospodárskej praxe a infraštruktúry kľúčových riešení pre zabezpečenie uhlíkovo neutrálnej ekonomiky. • Prostredie MSP na Slovensku čelí mnohým prekážkam, vrátane častých zmien regulácie, výsledkom čoho je nízka konkurencieschopnosť a zahraničná výkonnosť. V SR je preto jeden z najvyšších podielov zaniknutých subjektov v rámci krajín EÚ (9,7 %) a neuspokojivá miera prežitia subjektov do 2 rokov od vzniku. Podpora podnikania vo všetkých segmentoch je nevyhnutná pre dobrý stav a vývoj krajiny, vrátane ekonomickej stability s podporou jeho inovačného potenciálu s posilnením ekoinovácií a digitalizácie za predpokladu využívania komunikačných a informačných technológií, aby hospodársky rast nezvyšoval exploataciu prírodných zdrojov. • Zaostávanie v intenzite výdavkov na VaV nielen v priemere EÚ a inovačných lídrov, ale aj v prostredí moderate inovátorov, najmä v porovnaní s priamou konkurenciou vo V4. Prioritou je nastavenie prostredia pre podstatné zvýšenie výdavkov na VaV aspoň na úroveň priemeru ostatných troch krajín V4 s cieľom postupného zvýšenia podnikových výdavkov na VaV na 65 % z celkových výdavkov na VaV. • Nedostatočné a neadekvátne infraštruktúry pre zdravotnú starostlivosť, limitovaný prístup k technologickým inováciám a novým trendom v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, nedostatočná systémová kontinuálna podpora biomedicínskeho výskumu. • Nízka je participácia v Európskom výskumnom priestore a Slovensko patrí k najmenej úspešným krajinám EÚ v rámcových programoch. Vytvorenie špeciálnych programov na cielenú podporu špičkových individuálnych výskumných pracovníkov, inovátorov a vedeckých tímov, uskutočňujúcich aplikovaný výskum a vytvorenie rámcových podmienok pre ich aktívnu podporu v zapájaní sa do medzinárodnej a európskej spolupráce v oblasti VaV. • Absencia komplexného informačného systému pokrývajúca všetky subjekty vedy a výskumu pre zabezpečenie získavania, spracovávania, uchovávaní a sprístupňovania vedeckých a bibliometrických dát a publikácií (vrátane implementácie European Open Science Cloud). Bude nutné dobudovať a sfunkčniť národnú infraštruktúru pre nehmotný a najmä zhmotnený transfer poznatkov, technológií, produktov a služieb z výskumného prostredia do praxe, otvoriť výsledkovo riadený proces podpory transferu poznatkov a technológií, pokročiť v prepájaní výskumných dátových a informačných centier a v dobudovaní optimálnej dátovej infraštruktúry aj s ohľadom na nové trendy smerujúce k otvorenej vede a vytvoriť komplexný informačný systém pokrývajúci všetky subjekty výskumu, vývoja a inovácií. • Neutešená pozícia SR v hodnotení stavu digitálnej ekonomiky a spoločnosti Európskej komisie (DESI 2019). SR skončilo v oblasti integrácie digitálnych technológií podnikmi na 21. mieste spomedzi krajín EÚ. Jeho postavenie a skóre sa v porovnaní s DESI 2018 znížilo, pričom je hlboko pod priemerom EÚ. Slovensko potrebuje vytvoriť
--	--	--

			<p>podmienky pre postupnú digitálnu transformáciu všetkých odvetví hospodárstva a spoločnosti. Ide najmä o transformáciu súčasného priemyslu na Priemysel 4.0, ktorým označujeme digitalizáciu a s ňou súvisiacu automatizáciu výroby a výmenu dát vo výrobných procesoch, obchodných a kolaboratívnych modeloch spolupráce a s nimi spojené zmeny v procesoch verejnej správy a spoločnosti. Kľúčové bude efektívne využitie nových digitálnych technológií, ktoré môžu výraznou mierou prispieť k efektivite a konkurencieschopnosti slovenského hospodárstva, je potrebné vytvoriť predpoklady pre vznik nových podnikateľských modelov, ktoré sú založené na aktuálnych digitálnych trendoch.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeden z najvýraznejších dopadov krízy s ohľadom na štruktúru ekonomiky si vyžaduje systém špeciálnych opatrení zabezpečujúci odstraňovanie negatívnych následkov vyvolaných koronakrízou na podporu a rozvoj MSP a posilňovanie ich inovačnej schopnosti, ako aj aktivity zamerané na podporu sieťovania MSP a ich spolupráce s výskumno-inovačnými centrami. Vzhľadom na nízku úspešnosť slovenských MSP v prenikaní na zahraničné trhy a ich nízky podiel na celkovom vývoze SR, je potrebné zamerať sa aj na podporu internacionalizácie MSP. • Narastajúca závislosť ekonomiky SR na úzkej špecializácii s vysokou volatilitou v období krízy. Je nevyhnutné zabezpečiť transformáciu SK ekonomiky v aplikácii využívania nových materiálov a zvyšovania podielu obnoviteľných a uhlíkovo neutrálnych zdrojov energie, vrátane opatrení v oblasti obehového hospodárstva. • Zabezpečiť synchronizáciu procesov verejnej správy s možnosťami dátovej a digitálnej spoločnosti, vytvorenie podmienok pre podporu pro futurum zameraných dynamických regulácií orientovaných na cieľ, zjednodušenie procesov podnikania a tvorba modernej regulácie prispôbenej digitálnej dobe vrátane debyrokratizácia procesov smerom k podnikateľom a občanom. • Podpora zvýšenia zapojenia slovenských subjektov do Európskeho výskumného priestoru (ERA). • SR ako podkapitalizovaná krajina s podpriemernou tvorbou hrubého fixného kapitálu v podiele na zamestnanca vytvorí podmienky na podporu investícií do technológií s vysokou pridanou hodnotou, uhlíkovo neutrálnych technológií najmä v segmentoch s vysokou energetickou náročnosťou, automatizácie, robotizácie, a pod. vo všetkých segmentoch podnikateľských subjektov.
PO 2	OP Slovensko OP Rybné hospodárstvo	EFRR/KF/ ENRAF	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná miera prepojenia záväzkov SR vyplývajúcich zo smerníc v oblasti energetickej efektívnosti, energetickej hospodárnosti budov a OZE, z právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohôdov v oblasti životného prostredia, strategických dokumentov a opatrení potrebných na dosiahnutie týchto cieľov s potrebami jednotlivých regiónov, • ambícia - vybudovať ekologickejšie, nízkouhlíkové a zároveň konkurencieschopné hospodárstvo je prioritou a výzvou SR, • nedostatočná regionálna koordinácia realizácie projektov v oblasti energetickej efektívnosti a využívania OZE, • vysoká energetická náročnosť priemyslu, • nízke tempo obnovy verejných budov a ich nedostatočne komplexná obnova, a nedostatočná aplikácia zelených prvkov obnovy, • nízka miera nákladovo efektívnej hĺbkovej obnovy bytových budov, • nízka miera vybavenia budov systémami riadenia a automatizácie budovy, inteligentnými meracími a monitorovacími systémami zameranými na úsporu energie, • nedostatočné vybavenie podnikov, spotrebiteľov meracou a riadiacou technikou na zavádzanie SMART-technológií vrátane inteligentných sietí, • nízka miera vybavenia spotrebiteľov spotrebičmi v najlepších triedach energetickej efektívnosti, • nedostatočne dimenzovaná elektroenergetická infraštruktúra z pohľadu požiadaviek na elektromobilitu, využívanie obnoviteľných zdrojov

			<p>energie, akumuláciu energie, energetickú efektívnosť a požiadavky digitalizácie a inteligentných sietí,</p> <ul style="list-style-type: none"> • predimenzované zdroje tepla a rozvody tepla v systémoch centralizovaného zásobovania najmä z dôvodu vysokej energetickej náročnosti v budovách zo 70. a 80. rokov minulého storočia a nízky podiel OZE v týchto systémoch, • nedostatočná pripravenosť na zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch, napr. pridávaním OZE do zemného plynu, • extrémne prejavy počasia, najmä dlhotrvajúce obdobia sucha spojené s nedostatkom vody, prívalové dažde spôsobujúce najmä povodne či zosuvy, • nedobudovanosť vodárenskej infraštruktúry, a to aj v zmysle záväzkov SR voči EÚ, a nedostatky v jej stave, • nízka miera recyklácie odpadov a výrazná závislosť od skládkovania, nízka miera zhodnocovania biologicky rozložiteľného odpadu, potreba zlepšiť podporu predchádzania vzniku odpadov a materiálovej efektívnosti a podporu prechodu na obehové hospodárstvo, potreba zvýšiť triedenie komunálnych odpadov a recykláciu odpadov, • nepostačujúci rozsah realizácie aktivít zameraných na ochranu biotopov a druhov, najmä v sústave Natura 2000, ako aj na tvorbu zelenej infraštruktúry, • nízka miera zhodnocovania biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu, • výskyt environmentálnych záťaží, ako aj zanedbaných a nevyužívaných lokalít v intravilánoch, • problém kvality ovzdušia - znečistenie najmä prachovými časticami z vykurovania domácností, emisiami z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov a i., • stále výraznejšie prejavy zmeny klímy v rámci Slovenska vyžadujúce nové opatrenia na elimináciu rizík súvisiacich s hrozbou potenciálnych katastrof, • prehlbujúce sa poškodzovanie zložiek životného prostredia spôsobené nedostatočnou prevenciou rizík vyplývajúcich z porušovania legislatívy (envirokriminalita), • nedostatočne rozvinuté environmentálne povedomie a miera enviroosvety, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry dráhovej dopravy vo veľkých aglomeráciách s množstvom bodových a úsekových obmedzení vrátane nízkeho stupňa vzájomnej previazanosti a koordinácie jednotlivých dopravných módov (absencia funkčných integrovaných dopravných systémov), • nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na opravu a údržbu vozového parku dráhovej mestskej hromadnej dopravy a autobusovej mestskej a prímestskej verejnej osobnej dopravy, • nedostatočná kvalitatívna a kvantitatívna úroveň terminálov a zastávok verejnej osobnej dopravy vrátane systémov informovanosti cestujúcich, • nedostatok kvalitnej a bezpečnej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu a nízka úroveň projektovania a schvaľovania cyklistickej infraštruktúry, • absentujúce systémy parkovania P+R, B+R, K+R v mestách a mestských aglomeráciách, • nedostatočná preferencia verejnej osobnej dopravy na križovatkách vrátane chýbajúcich vyhradených jazdných pruhov, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav mobilných prostriedkov dráhovej mestskej hromadnej dopravy, • významný podiel dopravy na emisiách NOX a znečistení ovzdušia v mestách, • záväzky SR vyplývajúce zo Smernice EP a Rady EÚ 2016/2284 – zníženie emisií NOX o 36 % do roku 2029 a o 50 % od roku 2030,
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • nízka spotreba rýb (sladkovodných ale aj morských) v podmienkach SR, • nízky počet subjektov zaoberajúcich sa akvakultúrou/hospodárskym chovom rýb a spracovateľským priemyslom produktov rybolovu a akvakultúry, • ohrozenie genofondu vybraných druhov rýb v SR.
PO 3	OP Slovensko	EFRR/KF	<ul style="list-style-type: none"> • nedobudované diaľnice a rýchlостné cesty zaradené do siete TEN-T, ktoré neumožňujú kvalitné a rýchle dopravné spojenie medzi regiónmi/okolitými štátmi, negatívne vplývajú na rozvoj hospodárstva, životné prostredie, bezpečnosť cestnej premávky a tvoria prekážku v mobilite obyvateľstva, • kvalitatívne a kvantitatívne parametre dopravného systému SR nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva, • záväzky SR vyplývajúce z nariadenia EP a Rady EÚ č. 1315/2013 – dobudovanie základnej siete TEN-T do roku 2030 a súhrnnej siete TEN-T do roku 2050, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T, ako aj regionálnych tratí s množstvom prechodných obmedzení traťovej rýchlosti a obmedzení interoperability, čo tvorí prekážku aj pre efektívne zavedenie integrovanej verejnej dopravy, • nedostatočná funkcionálna železničných uzlov v Bratislave, Žiline a Košiciach spôsobujúca časové straty a prevádzkové obmedzenia, • nízky podiel elektrifikovaných tratí a z toho plynúci nevyužitý potenciál ekologického rozmeru železničnej dopravy, • nižšia úroveň bezpečnosti železničnej dopravy (predovšetkým na regionálnych tratiach) v dôsledku častých úrovňových križovaní s cestnou infraštruktúrou, nedostatočne zabezpečených železničných priecestí, neexistencie kontrolných bodov na sieti ŽSR, zastarané zabezpečovacie zariadenia, • významná časť ciest I. triedy je v nevyhovujúcom a havarijnom stave, • prekračovaná dopravná výkonnosť na väčšine úsekov ciest I. triedy vedených v plánovaných trasách diaľnic a rýchlостných ciest, • neexistencia cestných obchvatov miest a obcí vo vybraných lokalitách Slovenska a z toho plynúce negatívne vplyvy v podobe hlukovej a emisnej záťaže pre obyvateľov miest a obcí, • časové straty na exponovaných úsekoch ciest I. triedy z dôvodu prekročovania prípustnej kapacity ciest, • nevyhovujúci stavebno-technický stav mostov na cestách I. triedy, ktoré sú strategicky dôležité pre vnútornú mestskú, tranzitnú a regionálnu dopravu, • existencia kritických nehodových lokalít a kolíznych bodov na cestách I. triedy premietajúci sa do zníženej úrovne bezpečnosti cestnej premávky, • nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na kontrolu a prípravu vozového parku železničnej osobnej dopravy pre prevádzku v rámci služieb vo verejnom záujme, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav mobilných prostriedkov regionálnej železničnej verejnej osobnej dopravy, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav verejnej infraštruktúry intermodálnej prepravy (terminálov), • nízka ponuka siete verejných terminálov intermodálnej prepravy a ich prepojenia na logistiku, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav infraštruktúry vodnej dopravy (vodné cesty a prístavy) zaradenej do siete TEN-T, • nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav infraštruktúry ciest II, III, triedy a miestnych komunikácií, čo má negatívny dopad na rozvoj integrovanej hromadnej dopravy a bezpečnosť, • chýbajúca infraštruktúra vodnej dopravy (vodné cesty a prístavy) zaradená do siete TEN-T,

			<ul style="list-style-type: none"> • zastaraný lodný park vnútrozemskej plavby, čo negatívne vplýva na rozvoj hospodárstva, životné prostredie a bezpečnosť plavebnej prevádzky, • nedostatok odborných pracovníkov v doprave, • podpriemerné ukazovatele v oblasti konektivity, najmä v pevnom širokopásmovom pokrytí a v miere využívania rýchleho širokopásmového pokrytia (DESI), • štandardné pevné pokrytie je stále jedno z najnižších v EÚ; až 12 % domácností nemá prístup k štandardnému pevnému širokopásmovému pripojeniu, oproti 3 % priemeru EÚ, • zabezpečenie pevného a bezdrôtového širokopásmového pripojenia s veľmi vysokou kapacitou na Slovensku v súlade s EÚ stratégiou pre gigabitovú spoločnosť do roku 2025 je nevyhnutným predpokladom budúcej konkurencieschopnosti SR, • stanovené ciele nie je možné dosiahnuť len prostredníctvom investícií optických sietí vzájomne si konkurujúcich komerčných subjektov, • nízke aktuálne pokrytie Slovenska ultra-rýchlym širokopásmovým pripojením na úrovni adries/domácností (32,31 %, pričom plánované je 58,54 %), • nízke pokrytie ultra-rýchlym širokopásmovým pripojením škôl, inštitúcií, podnikov v miestach zlyhania komerčného telekomunikačného trhu, • riziká súvisiace s nedostatočnou bezpečnosťou infraštruktúry.
PO 4	OP Slovensko	ESF+/EFRR	<ul style="list-style-type: none"> • pretrvávajúce problémy v štruktúre nezamestnanosti - regionálne rozdiely, vysoký podiel dlhodobozamestnaných a znevýhodnených osôb (osoby z MRK, osoby so zdravotným postihnutím, rodičia maloletých detí, mladí ľudia vo veku do 29 rokov, osoby staršie ako 50 rokov, osoby s nízkou kvalifikáciou), • chýba dôkladnejšia profilácia uchádzačov o zamestnanie, • spolupráca štátnych a neštátnych poskytovateľov služieb zamestnanosti chýba alebo nie je dostatočná, • automatizácia a robotizácia ohrozuje takmer 2/3 pracovných miest, • trh práce vyžaduje nové typy zručností a kvalifikácií a investície do adaptability osôb a inštitúcií trhu práce do rozvoja sociálnej ekonomiky, • prepojenie služieb zamestnanosti so sociálnymi službami nie je dostatočne efektívne, • neuplatňuje sa komplexný prístup pri podpore mladých ľudí pri ich vstupe na trh práce, najmä v čase prechodu zo školy do zamestnania, • vzdelávanie a odborná príprava primerane neodzrkadľujú požiadavky trhu práce, • účasť rodičov, predovšetkým žien s malými deťmi ako aj žien z prostredia MRK na trhu práce je nízka, • nedostatočná ponuka a obmedzená dostupnosť služieb pre deti v ranom veku vrátane znevýhodnených detí, • pripravenosť škôl na kvalitné inkluzívne vzdelávanie je nízka aj v dôsledku prílišného zamerania obsahu niektorých predmetov na encyklopedické vedomosti • vzdelávací systém nie je dobre pripravený na vyrovnávanie príležitostí, nie je uspokojivá jeho dostupnosť, ani adaptabilita, • je potrebné zvyšovať digitálne zručnosti obyvateľstva, vrátane učiteľov, žiakov, študentov a osôb so zdravotným postihnutím, • predprimárna zaškolenosť detí je všeobecne nízka, problémom sú nedostatočné kapacity materských škôl, kvalita a v dôsledku dopravných, infraštruktúrnych, finančných a kultúrnych bariér aj prístup v prípade zraniteľných a znevýhodnených skupín, • dostupnosť celoživotného vzdelávania (CŽV) je nízka, chýbajú nástroje na zvyšovanie motivácie na CŽV, ako aj systém uznávania výsledkov iného ako formálneho vzdelávania, • príprava a rozvoj profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov (PZ) a odborných zamestnancov (OZ) a pomáhajúcich profesií vo výchove a vzdelávaní je nedostatočná, vrátane

			<p>nedostatočného pregraduálneho vzdelávania PZ/OZ, chýba systém monitorovania potrieb ďalšieho vzdelávania PZ a OZ, personálne a priestorové kapacity, ako aj bezbariérovosť škôl a školských zariadení sú nedostatočné, chýba materiálové a technologické vybavenie škôl na všetkých stupňoch,</p> <ul style="list-style-type: none"> • výsledky vzdelávania sú neuspokojivé a výrazne ovplyvňované sociálno-ekonomickým zázemím a odlišným materinským jazykom, • zvyšuje sa počet žiakov s predčasne ukončenou školskou dochádzkou, najviac medzi zraniteľnými a znevýhodnenými skupinami, • rómski žiaci sú vo vzdelávaní segregovaní, nadmerne zastúpení v špeciálnom školstve a zaobchádza sa s nimi nerovnako, • zvyšuje sa množstvo sociálno-patologických javov (šikanovanie, nízky well-being, extrémizmus, rizikové správanie), ktoré zvyšujú predčasné ukončovanie školskej dochádzky a uplatniteľnosť detí na trhu práce • nedostatočný počet školských športových zariadení a nevyhovujúci stav existujúcich, • nepodarilo sa uspokojivo zabezpečiť prechod z ústavnej na domácu a komunitnú starostlivosť, • rozsah komunitných sociálnych služieb je stále nedostatočný, nie sú dostupné všetkým cieľovým skupinám a chýba účinná spolupráca medzi ich poskytovateľmi, • absentuje koncept prepojenej dlhodobej (zdravotno-sociálnej) starostlivosti, vrátane posudkovej činnosti, ako aj optimálna sieť zariadení poskytujúcich dlhodobú zdravotnú starostlivosť, • nedostatočná zdravotná starostlivosť o krehké osoby s komplexnými problémami a s obmedzenou funkčnosťou, • chýba personál v oblasti zdravotných a sociálnych služieb, je nutné atrahovať povolania v týchto oblastiach a doplniť ambulatnú sieť zdravotníckymi pracovníkmi, taktiež je potrebné zvýšiť počet lekárov a sestier zaradených do špecializačného štúdia, • nedostatočný prístup k integrovanej zdravotnej starostlivosti, vrátane starostlivosti o duševné zdravie, úroveň prevencie a edukácie obyvateľstva je nízka, • chýbajú podporné mechanizmy zamerané na oblasť komunitného rozvoja, • nízka dostupnosť sociálneho/cenovo dostupného a prístupného nájomného bývania, • prístup k základnej infraštruktúre a technickej vybavenosti v lokalitách MRK je výrazne nižší ako v ostatnej populácii, • rozsah sociálnych intervencií pri odstraňovaní najhorších foriem chudoby, materiálnej deprivácie a sociálneho vylúčenia nie je postačujúci, • chýba účinná ochrana znevýhodnených skupín pred diskrimináciou a nerovným zaobchádzaním.
PO 5	OP Slovensko	EFRR	<ul style="list-style-type: none"> • potreba posilnenia integrovaného prístupu k sociálnemu, hospodárskemu a environmentálnemu rozvoju na regionálnej a miestnej úrovni prostredníctvom integrovaných územných investícií, ktoré v sebe integrujú možnosti všetkých politických cieľov, • nedostatok administratívnych kapacít na aplikovanie integrovaného riadenia rozvoja z úrovne samospráv vrátane strategického plánovania, rozhodovania založeného na dátach a vytvárania medzisektorových partnerstiev, • prehlbujúca sa polarizácia spoločnosti, nárast populizmu, extrémizmu a radikalizácie, nedôvera v inštitúcie demokratického štátu, nízkej miery stotožnenia sa občanov s EÚ a nízka účinnosť verejných inštitúcií a verejnej správy v danej oblasti, • bezpečnosť predstavuje kritický faktor kvality života obyvateľov, kvality podnikateľského prostredia, či rozvoja cestovného ruchu. Potreba zvýšenia bezpečnosti je v súlade so Stratégiou prevencie kriminality a relevantných cieľov týkajúcich sa bezpečnosti a

			<p>súvisiacich verejných služieb vychádzajúcich zo strategických častí PHSR na regionálnej a lokálnej úrovni,</p> <ul style="list-style-type: none"> • potreba posilniť komunitný rozvoj, rozvoj medziľudských vzťahov, znižovanie sociálneho vylúčenia prostredníctvom nového využitia mestských a vidieckych objektov v prospech komunit a aktívneho trávenia voľného času, • potreba zabezpečiť udržateľný turizmus prostredníctvom zlepšenia atraktivity lokalít, ich prístupnosti a kvalitnejšieho poskytovania informácií pre návštevníkov, • vysoký podiel kultúrnych pamiatok v ohrozenom a dezolátnom stave.
Špecifický cieľ FST	OP Slovensko	FST	<ul style="list-style-type: none"> • Ambíciou EÚ je stať sa svetovým lídrom v dosiahnutí klimatickeho neutrálneho spoločnosti. V súlade s týmto cieľom do roku 2050 účinným a spravodlivým spôsobom, Európska zelená dohoda navrhla tzv. Prvý pilier Mechanizmu spravodlivej transformácie, a to Fond spravodlivej transformácie, ktorý je zameraný na hospodársku diverzifikáciu území najviac postihnutých prechodom na zmenu klímy a na rekvalifikáciu a aktívne začlenenie pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie. • Mechanizmus spravodlivej transformácie zahŕňa silný rámec riadenia zameraný na plány územnej spravodlivej transformácie, pričom podpora z Fondu spravodlivej transformácie je podmienená ich schválením. Okrem toho, ako sa zdôrazňuje v oznámení o európskom ekologickom dohovore, schválenie plánov územnej spravodlivej transformácie zo strany EK umožní získať podporu nielen z Fondu spravodlivej transformácie, ale aj z druhého a tretieho piliera Mechanizmu spravodlivej transformácie. • SR pripraví Územný plán spravodlivej transformácie, v ktorom uvedie prehľad procesu transformácie do roku 2030, ktorý bude v súlade s národnými energetickými a klimatickými plánmi a prechodom na hospodárstvo neutrálne z hľadiska klímy. • V Územnom pláne spravodlivej transformácie sa stanovujú sociálne, hospodárske a environmentálne výzvy a podľa potreby sa uvedú podrobnosti o potrebách hospodárskej diverzifikácie, rekvalifikácie a obnovy životného prostredia. Do prípravy a realizácie Územného plánu spravodlivej transformácie sa zapoja príslušné miestne, regionálne a národné zainteresované strany. • Slovensko sa v júni 2019 prihlásilo ku klimatickej neutralite. Nízkouhlíková stratégia pre rozvoj SR do roku 2030 vzhľadom na ciele v oblasti klímy do roku 2050 určuje najvyššie ciele pre dekarbonizáciu Slovenska. Najviac zasiahnuté regióny z dôvodu dekarbonizácie a spravodlivej transformácie na Slovensku sa nachádzajú v Trenčianskom, Košickom, Banskobystrickom a Bratislavskom samosprávnom kraji, všetky 4 regióny na úrovni NUTS 3 sú so štrukturálnymi a ekonomickými problémami. • V Trenčianskom samosprávnom kraji ide konkrétne o región hornej Nitry. V Košickom kraji ide o lokality Košice okolie, Vojany a Turňa nad Bodvou. V Banskobystrickom kraji lokalita Podbrezová a priestory bývalej hlinikárne v Žiari nad Hronom. V Bratislavskom kraji je predmetom transformačného procesu primárne lokalita spoločnosti Istrochem Reality a.s., Slovnaft a.s. a na Záhorí cementáreň Rohožník. • V regióne horná Nitra je viac ako 4 000 ľudí priamo zamestnaných v ťažobných činnostiach, ktoré tvoria dodávateľský reťazec pre uhoľnú elektrárňu Nováky, ktorá má byť do roku 2023 ekologicky efektívna. Ďalších 1 000 pracovných miest je nepriamo spojených s oblasťou ťažby uhlia. Nachádza sa tu tiež výrobca cementu s vysokým obsahom uhlíka „Považská cementáreň Ladce“. • Ukončenie banskej činnosti povedie k výraznému nárastu počtu nezamestnaných. Bude potrebné zabezpečiť ich rekvalifikáciu alebo ďalšie školenie, zabezpečiť pracovné miesta, zabezpečiť rozvoj vzdelávania na všetkých úrovniach vzdelávania vrátane celoživotného vzdelávania. • V Košickom kraji významným zdrojom emisií CO₂ je US Steel, a.s. Je kľúčovým zamestnávateľom na východe Slovenska s presahom do

			<p>Prešovského samosprávneho kraja s 10 498 priamymi zamestnancami (údaj z roku 2020). Denný počet zamestnancov subdodávateľov je v priemere 3 000 pracujúcich priamo v areáli US Steel, a.s. Ďalšími významnými zamestnávateľmi sú uhoľná elektrárň Vojany a cementárň v Turni nad Bodvou.</p> <ul style="list-style-type: none"> • V Košickom kraji tak bude potrebné alokovať zdroje na prelomové technológie v štandarde BAT tak, aby sa udržala zdravá ekonomika a znížili sa negatívne dopady na životné prostredie. Košický kraj je najväčším producentom CO₂ na Slovensku. • V Banskobystrickom kraji je významným producentom emisií spoločnosť Železiarne Podbrezová s celkovým počtom 3204 zamestnancov (údaj z roku 2019). Okrem uvedeného je táto spoločnosť taktiež výrazným spotrebiteľom zemného plynu. Ďalším producentom emisií sú priestory bývalej hlinikárne, v súčasnosti spoločnosti ZSNP TRADE, s.r.o., Slovalco (395 zamestnancov), Hydro Extrusion Slovakia a.s. (350 zamestnancov) zaoberajúce sa výrobou a spracovaním hliníka pre koncových spotrebiteľov. • V Bratislavskom samosprávnom kraji sa nachádza spoločnosť Istrochem Reality, a.s., ktorá je vlastníkom nehnuteľného majetku jedného z najstarších podnikov chemického priemyslu. Hlavným predmetom podnikania je poskytovanie energetických služieb zákazníkom (dodávka a distribúcia elektrickej energie a plynu, dodávka vôd) a zneškodňovanie nebezpečných odpadov na vlastnej skládke v katastri obce Budmerice. Prieskum o znečistení životného prostredia z roku 2010 ukázal masívnu kontamináciu vody a pôdy známymi a aj zmiešanými látkami, preto bude potrebné realizovať rozsiahlu sanáciu s odčerpaním kontaminovanej vody a pôdy. V súčasnosti je najväčším miestom znečistenia v hlavnom meste. Okrem toho sa v Bratislavskom kraji nachádza aj cementárň Rohožník. • Výroba cementu sa radí medzi energeticky náročné odvetvia priemyslu, a preto je cieľom neustále optimalizovať zdroje energií, pričom hlavným prínosom je úspora tradičných surovín, ako sú uhlie a petrokoks, energetické zhodnocovanie odpadov, zníženie ťažby a spotreby prírodného vápencu a významné zníženie emisií CO₂. • Je potrebné sa zaoberať aj environmentálnymi vplyvmi, obnovou pôdy, ďalšou ochranou životného prostredia, investíciami do ekologickejšej priemyselnej výroby, čistiarní odpadových vôd, čistením odpadových vôd a trvalo udržateľným odpadovým hospodárstvom v regióne, revitalizáciou pôdy a podporou poľnohospodárskych podnikov. • Podpora JTF by sa mala zamerať najmä na: investície do regenerácie a dekontaminácie lokalít, regenerácie pôdy; investície do výskumných a inovačných činností a na podporu prenosu pokrokových technológií; zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia pracovníkov; investície do zavádzania technológií a infraštruktúry pre dostupnú čistú energiu, investície do znižovania emisií skleníkových plynov, energetickej účinnosti a obnoviteľnej energie; aj na digitalizáciu a digitálne pripojenie; investície do vytvárania nových firiem, a to aj prostredníctvom podnikateľských inkubátorov a konzultačných služieb; investície do posilnenia obehového hospodárstva, a to aj prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, znižovania, efektívneho využívania zdrojov, opätovného použitia, opravy a recyklácie. • Transformačné procesy v uvedených 4 regiónoch budú znamenať preorientovanie sa regionálnej ekonomiky na nové sektory alebo ďalší rozvoj už etablovaných sektorov. Existujúci veľkí zamestnávateľia môžu v budúcnosti nahradiť stratené pracovné miesta v ťažobnom priemysle, ale zároveň by sa mal podporovať rozvoj malých a stredných podnikov a rozvoj inovácií a sektorov s vyššou pridanou hodnotou.
--	--	--	---

2. Zhrnutie výberu a hlavných očakávaných výsledkov

- **Prioritné oblasti** kde je potrebné smerovať investície a opatrenia ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu/prinesú rozvoj danej oblasti.
- **Očakávané výsledky**, ktoré prinesie implementácia navrhovaných opatrení.

CIEĽ POLITIKY 1 – INOVATÍVNE SLOVENSKO (INTELIGENTNEJŠIA EURÓPA)

Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií

Uvedené opatrenie je zamerané na stimulovanie inovačného potenciálu a spoluprácu akademického sektora a podnikov pre zabezpečenie prenosu získaných informácií do praxe a ako nástroj pre podporu VaV zameraného na prax. Ambíciou je postupné zvýšenie podnikových výdavkov na VaV. Zároveň sa danou aktivitou bude prispievať k plneniu RIS3 SR, ako aj Špecifických odporúčaní pre krajinu, najmä vo vzťahu k podpore podnikového výskumu a vývoja, pričom dôležitou súčasťou opatrenia bude podpora v oblasti transferu technológií a transformácie hospodárstva v rámci štvrtej priemyselnej revolúcie. Hlavným cieľom uvedeného opatrenia je posilnenie prepojení medzi akadémiou a podnikmi a zvýšenie produktivity podnikateľského sektora. Taktiež sa dosiahne ukotvenie tejto spolupráce a vytvorenie dlhodobých partnerstiev medzi týmito subjektmi a generovanie nových príležitostí a možností pre ďalšiu spoluprácu mimo podpory z EŠIF. Aktivity podporované v rámci tohto opatrenia majú podporiť zvýšenie vstupov i výstupov vo výskume a inováciách v SR. Na strane vstupov má dôjsť k zvýšeniu domácich podnikových výdavkov na VaV a ku zlepšeniu inovačných kapacít malých a stredných podnikov.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie produktivity podnikateľského sektora,
- zvýšenie investícií zo strany súkromného sektora do výskumu a inovácií,
- posilnenie prepojení a spolupráce medzi akademickým sektorom, verejnými výskumnými inštitúciami a podnikmi a vytvorenie dlhodobých partnerstiev medzi týmito subjektmi a generovanie nových príležitostí a možností pre ďalšiu spoluprácu mimo podpory z EŠIF,
- zvýšenie vstupov i výstupov vo výskume a inováciách v SR a zvýšenie konkurencieschopnosti slovenského výskumu a inovácií v Európskom výskumnom priestore,
- celkové zvýšenie domácich podnikových výdavkov na VaV, ako aj zvýšenie podielu podnikových výdavkov na celkových výdavkoch na VaV v sektore univerzít a SAV,
- zlepšenie inovačných kapacít podnikov,
- zvýšenie počtu patentov, úžitkových vzorov, ochranných známok a kvalitných vedeckých publikácií,
- zvýšenie podielu inovujúcich a ziskových podnikov,
- tvorba podmienok pre zvýšenie investícií do fixných aktív.

Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji

Získavanie a udržanie talentov a excelentných výskumných pracovníkov a tímov sa stalo prioritou jednotlivých členských štátov EÚ vrátane štátov ako USA, Čína, Izrael a Južná Kórea. Uvedené opatrenie má ambíciu zvýšiť kvalitu vysokoškolského vzdelávania, ktoré predstavuje segment vzdelávacieho systému, ktorý pre trh práce pripravuje vysokokvalifikovaný ľudský kapitál a poskytuje znalosti determinujúce ekonomický rast a zastaví odlev študentov do zahraničia. Opatrenia musia súčasne pritiahnuť dostatočné množstvo zahraničných študentov, talentov a výskumných pracovníkov a zároveň stabilizovať a vytvárať dostatočné zdroje a kapacity pre výskumné pozície po ukončení PhD. štúdia, ktoré sú dôležité pre ďalšie odborné vzdelávanie jednotlivcov za účelom získania odborných zručností potrebných na vykonávanie kariérneho rastu.

Očakávané výsledky:

- stabilizácia kvalitných ľudských zdrojov na VŠ, v oblasti zdravotnej starostlivosti, v SAV i súkromnom sektore, a to formou grantov pre doktorandov, postdoktorandov a mladých výskumníkov do 40 rokov, ktorí chcú etablovať svoju vedeckú kariéru v SR a nadviazať spoluprácu s výskumnými inštitúciami v EÚ, vytvorenie efektívnych a komplementárnych opatrení na národnej úrovni podporujúce excelentných výskumných pracovníkov a výskumné tímy pôsobiace v rámcových programoch EÚ, schémach Európskej rady pre výskum (ERC), na podporu výskumu a inovácií,
- posilnenie bilaterálnej a medzinárodnej spolupráce a vytvorenie dlhodobých partnerstiev medzi zahraničnými a slovenskými subjektmi pôsobiacimi v oblasti VaV,
- vytvorenie efektívnych rámcových podmienok umožňujúcich vyhľadávanie a kontinuálnu podporu pre excelentných výskumných pracovníkov pôsobiacich na slovenských VŠ a SAV vrátane vyhľadávania slovenských výskumných pracovníkov pôsobiacich v zahraničí,
- podpora spolupráce so slovenskými výskumnými pracovníkmi pôsobiacimi v zahraničí.

Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj

Bude nutné optimalizovať, aktualizovať výskumnú a vývojovú infraštruktúru a sfunkčniť národnú infraštruktúru pre nehmotný a najmä zhmotnený transfer poznatkov, technológií, produktov a služieb z výskumného prostredia do praxe, pokročiť v prepájaní výskumných dátových a informačných centier, vytvoriť komplexný informačný systém pokrývajúci všetky subjekty výskumu, vývoja a inovácií. V tejto oblasti je nevyhnutné orientovať sa na oblasti a smery, ktoré sú v súlade s potrebami aplikačnej praxe. Osobitne v oblasti zdravotnej starostlivosti je zámerom výstavba, dobudovanie a podpora biomedicínskej infraštruktúry a kapacít pre podporu výskumu a vývoja v oblasti prevencie, diagnostiky, liečby, ako aj následnej starostlivosti spoločensky závažných ochorení s následným zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva a zvýšením kvality života.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie konkurencieschopnosti akademických inštitúcií v prostredí EÚ,
- zvýšenie kvality univerzitných vedeckých parkov (UPV) a výskumných centier (VC) a podpora ich rozvoja a udržateľnosti zabezpečením zdieľania infraštruktúry a otvorenému modelu prístupu k jej využitiu,
- zvýšenie počtu účastí slovenských výskumných infraštruktúr v iniciatívach Európskeho výskumného priestoru (v doménach ESFRI),
- vytvorenie funkčného modelu na podporu zhmotneného transferu výsledkov výskumu, vývoja a inovácií do praxe, zvýšenie motivácie akademických inštitúcií pre spoluprácu s podnikateľským sektorom,
- zvýšenie účasti slovenských subjektov v rámcových programoch EÚ pre výskum a inovácie,
- vybudovanie pozitívneho vzťahu spoločnosti k výskumu a vývoju,
- vybudovať ľudský kapitál a spoločnú infraštruktúru VaV pre dynamickú multidisciplinárnu spoluprácu v oblasti nových a budúcich technológií,
- investície do tej infraštruktúry v rámci optimalizovanej siete, ktorá prispieva k politike EÚ v oblasti Kľúčových podporných technológií (KETs),
- investície do strategickej infraštruktúry, ktorá prispieva k napĺňaniu priorít a cieľov Európskej únie (všetky IPCEI),
- investície do zdravotníckej infraštruktúry, komplexné, najmä dlhodobé projekty zamerané na výskum v oblasti diagnostiky, diagnostických a terapeutických postupov/procesov.

Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom priestore

Dôležitou súčasťou podpory výskumu, vývoja a inovácií je aktívna účasť slovenských subjektov v rámcových programoch EÚ na podporu výskumu a inovácií prostredníctvom zvýšeného počtu projektových návrhov vo výzvach európskych programov, účasti na iniciatívach budúcich výskumno-inovačných misií a výskumno-inovačných európskych partnerstvách v programe Horizont Európa s aktívnou podporou zdrojov EŠIF pre financovanie ich účasti. Zámerom je podporiť vznik kvalitných a komplementárnych výskumných programov na národnej úrovni, posilniť podnikateľské a akademické subjekty orientované na zvyšovanie inovácií v rámci priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie účasti slovenských inštitúcií, výskumníkov, výskumných tímov a kvality ich projektových návrhov v iniciatívach Európskeho výskumného priestoru, najmä v rámcových programoch EÚ pre výskum a inovácie (Horizont Európa) a ďalších programoch EÚ podporujúcich výskum a inovácie (Euratom, ITER, Invest EU, Európsky obranný fond a Digitálna Európa),
- vytvorenie referenčnej výzvy na podporu účasti v programe Horizont Európa,
- zvýšenie úspešnosti slovenských žiadostí, ako aj výšky získaného finančného príspevku EK, v rámci priamo riadených nástrojov, podpora internacionalizácie výskumných pracovníkov (z verejného a súkromného sektora), podpora a zlepšenie vytvárania sietí, podpora spolupráce a výmena skúseností medzi výskumnými pracovníkmi z akademických pracovísk a spoločnosťami,
- zvýšenie účasti slovenských subjektov v programe Horizont Európa oproti stavu účasti v programe Horizont 2020 zvýšenie účasti slovenských inštitúcií na schémach Európskej rady pre výskum (ERC, MSCA, a pod.),
- aktívna účasť slovenských subjektov (verejných aj súkromných) vo výskumno-inovačných misiách programu Horizont Európa, zabezpečenie využívania nástroja Seal of Excellence.

Využívania výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády

Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum, vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť

Slovensko potrebuje vytvoriť podmienky pre postupnú digitálnu transformáciu všetkých odvetví hospodárstva. To zahŕňa predovšetkým transformáciu súčasného priemyslu na priemysel 4.0, ktorým označujeme súčasný trend digitalizácie a s ňou súvisiacu automatizáciu výroby a výmeny dát vo výrobných procesoch. Preto bude potrebné,

aby štát pomohol podnikom pripraviť sa na takúto transformáciu.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov prostredníctvom podpory digitalizácie priemyselnej výroby a služieb a inovatívnych procesov lepšej regulácie,
- podpora vzniku a udržania nových podnikateľských modelov v digitálnom hospodárstve, vrátane online platforiem a podnikateľských subjektov, vytvorenie funkčnej siete Centier digitálnych inovácií, vytvorenie centra v zdieľanej ekonomike, ako aj v oblasti finančných technológií,
- rozvoj inovatívnych podnikov a budovanie lokálneho inovačného ekosystému,
- posilňovanie kapacít v oblasti výskumu, vývoja a aplikácie vysokovýkonných výpočtov a kvantových technológií, umelej inteligencie a technológií decentralizovaného záznamu v podmienkach SR s využitím vo verejnej správe, podnikateľskom prostredí a vedecko-výskumných inštitúciách,
- posilňovanie kapacít v oblasti výskumu, vývoja a aplikácií v oblasti inteligentnej, zelenej a inkluzívnej mobility v podmienkach SR s cieľom zvýšiť bezpečnosť dopravy, znížiť negatívne dopady na životné prostredie a poskytovať lepšie služby mobility občanom vrátane zlepšenia dostupnosti služieb mobility.

Modernizácia poskytovania verejných služieb

Európskou víziou je verejná správa v EÚ, ktorá bude otvorená, efektívna a inkluzívna a ktorá bude poskytovať cezhraničné, personalizované a používateľsky prívetivé elektronické verejné služby všetkým občanom a podnikateľom v EÚ. Pri dizajne a poskytovaní lepších služieb sa budú využívať inovatívne prístupy a moderné digitálne technológie v súlade s potrebami a požiadavkami občanov a podnikateľov. Taktiež bude zabezpečená interoperabilita a prístupnosť informačných systémov. Digitálna transformácia verejnej správy je postavená na dvoch strategických cieľoch: Government as a Platform poskytujúci služby digital by design a Odstránenie bariér v používaní údajov s dôrazom na moje údaje. Tvorba platformových služieb predstavuje novú generáciu digitálnych služieb verejnej správy. Vďaka technologickej platforme s minimálnou potrebou programovania budú platformové služby ľahko adaptabilné na reformy a zmeny zákonov. Vďaka aplikačnej platforme budú orientované na potreby, obmedzenia a životnú situáciu používateľa. Platformové služby vďaka svojej architektúre odstránia silá a rezortizmus narúšajúci univerzálne vnímanie digitálneho štátu. Samotné údaje nepredstavujú hodnotu kým sa nepoužívajú v konkrétnej agende, alebo situácii. Dosiahnutie hodnoty údajov vo forme informácie, ktorá umožňuje automatizované poskytovanie služieb, lepšie rozhodovanie vo verejných politikách, menej byrokracie a poskytnutie kontroly občana nad svojimi údajmi si vyžaduje investície do nového spôsobu získavania údajov, ukladania údajov, výmeny údajov (free flow, once only principle), prístupovania k údajom, spracovania údajov (BI).

Očakávané výsledky:

- zavádzanie „government as a platform“ pomocou API za účelom zlepšovania verejných služieb,
- služby budú prístupné a ľahko použiteľné pre všetkých občanov a zohľadnia rôznu úroveň ich digitálnej gramotnosti,
- zlepšovanie elektronických a budovanie platformových služieb v rámci centrálnych informačných systémov verejnej správy (vrátane samosprávy),
- zamedziť tomu, aby bol klient nútený pri jednej životnej situácii komunikovať s viacerými úradmi, eliminácia dodatočných žiadostí po štartovacej udalosti o doplňujúce informácie,
- proces automatizácie krokov medzi štartovacou a koncovou udalosťou,
- predikcia a manažment rizík pri riešení verejných problémov, lepšie riadenie a plánovanie zdrojov, prostredníctvom analytického spracovania údajov vo verejnej správe za účelom lepšieho poskytovania verejných služieb v prospech podnikateľov a občanov,
- spravodlivé, praktické a zrozumiteľné pravidlá prístupu k údajom a ich používania mimo verejnej správy, ako aj jasné a dôveryhodné mechanizmy správy údajov,
- digitalizácia kľúčových procesov zabezpečujúcich udržateľný rozvoj Slovenska - územného plánovania a stavebného konania (BIM),
- medzirezortný riadiaci rámec pre prístup k údajom a ich používanie a podpora spoločného európskeho dátového priestoru pre verejnú správu.

Podpora budovania inteligentných regiónov a miest

Súčasný stav technologického pokroku ponúka rozsiahle možnosti pre rozvoj regionálnej a mestskej infraštruktúry a budovania inteligentných regiónov a miest. Inteligentné regióny a mestá sa môžu stať hnacou silou rozvoja novej európskej priemyselnej politiky, ktorá bude schopná ovplyvniť vývoj špecifických výrobných odvetví a rozšíriť výhody digitálneho hospodárstva aj v optike ekologického dohovoru.

Očakávané výsledky:

- zapájanie občanov do verejného života a podpora nástrojov pre participáciu občanov na správe vecí verejných,

- podpora inteligentnej regulácie v regióne a meste,
- zefektívnenie využívania zdrojov v regióne a meste, vrátane monitorovania súvisiacej infraštruktúry a inteligentného odpadového hospodárstva,
- rozvoj inteligentnej mobility, budovanie infraštruktúry pre alternatívne formy pohonu a inteligentné dopravné systémy a presadzovanie inovácií, napr. v miestnej doprave,
- podpora zapojenia slovenských regiónov a miest do iniciatívy výskumno-inovačnej misie v programe Horizont Európa so zameraním na „Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá“,
- podpora demokracie a participácie a zapájania občanov do rozhodovacích procesov samosprávy s využívaním otvorených údajov na lokálnej úrovni.

Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií

Podpora malého a stredného podnikania

Opatrenie je zamerané na vytvorenie podmienok pre podporu podnikania najmä MSP s cieľom realizovať transformáciu hospodárstva SR v záujme udržateľnej budúcnosti pre implementáciu stratégie pre rast v EÚ a Novej priemyselnej stratégie pre celosvetovo konkurencieschopnú, zelenú a digitálnu Európu. Tento systém musí byť schopný reagovať na štrukturálne zmeny v globálnej ekonomike a na zmeny spotrebiteľského správania. Opatrenie je nevyhnutné pre dobrý stav a vývoj krajiny, vrátane ekonomickej stability s podporou inovačného potenciálu podnikateľských subjektov, najmä MSP s posilnením ekoinovácií a digitalizácie za predpokladu využívania komunikačných a informačných technológií, aby hospodársky rast nezvyšoval exploatáciu prírodných zdrojov (podpora prechodu na obehové hospodárstvo). MSP budú podporované aj prostredníctvom špecificky zameraných výziev odpilotovaných v rámci programového obdobia 2014 – 2020, vrátane nových aktivít vyplývajúcich z opatrení iniciatív EK zameraných na transformáciu uhoľného regiónu hornej Nitry a podporu dobiehajúcich regiónov BBSK a PSK – CURI. Taktiež bude odpilotovaná podpora alternatívnych foriem podnikania (zdieľaná ekonomika, strieborná ekonomika a. i.), ako aj obdoba 1. fázy nástroja SME Instrument, ktorá sa v rámci Horizont Európa už nebude podporovať. Potrebne je tiež podporiť opatrenia súvisiace s odstraňovaním negatívnych následkov vyvolaných koronakrízou a prípravné krízové opatrenia pre vznik neočakávaných rizikových situácií (pandémia a i.).

Očakávané výsledky:

- zvýšenie inovačného potenciálu MSP a ich konkurencieschopnosti a to aj prostredníctvom využívania IKT a zvyšovania digitálnych zručností,
- zlepšenie prístupu MSP k financovaniu, vrátane na mieru šitých finančných nástrojov,
- zlepšenie rozhodovacích procesov orgánov verejnej správy pri podpore a rozvoji MSP na Slovensku a v rámci medzinárodných inštitúcií a zlepšenie informovanosti MSP,
- efektívnejšie zužitkovanie dostupnej surovinovej základne a zníženie materiálovej a energetickej spotreby v priemysle a službách so zameraním na malé a stredné podnikanie,
- nárast inovatívnych riešení a inovatívneho dizajnu a ekodizajnu, vyššie využívanie druhotných surovín, úspora materiálov,
- udržanie a posilnenie pozície podnikateľských subjektov po prekonaní ekonomickej krízy urýchlenej COVID-19,
- zabezpečenie chodu podnikateľských subjektov v mimoriadnych krízových situáciách,
- zvýšenie účasti MSP v schémach Európskej rady pre inovácie (EIC) programu Horizont Európa vrátane programu Digitálna Európa a využitie schémy Seal of Excellence (SoE) pre financovanie vysoko hodnotených, ale priamo riadeným nástrojom nefinancovaných projektov MSP, ktoré získali SoE prostredníctvom zdrojov ERDF.

Internacionalizácia malého a stredného podnikania

Cieľom opatrenia je podpora rastu produktivity a udržania konkurencieschopnosti slovenského MSP v medzinárodnom priestore s ohľadom na atribúty vývoja nových technológií, zelených inovácií a infraštruktúry správnym nasmerovaním financovania vedy a výskumu.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie účasti slovenských MSP na domácich a zahraničných prezentačných podujatiach (veľtrhy, výstavy, konferencie) s nadväznosťou na podporu účasti MSP na obchodných misiách a partnerských kooperačných podujatiach,
- zlepšenie prístupu MSP a záujemcov o podnikanie k rôznym formám poradenstva a podpory podnikania,
- zlepšenie využívania elektronického podnikania pre MSP.

Podpora sieťovania podnikateľských subjektov

Zámerom opatrenia je posilnenie pozície systému klastrov vo väzbe na oblasti inteligentnej špecializácie na prepájanie podnikateľského a výskumného prostredia pri transfere poznatkov zavádzaných do praxe aj formou

otvorených inovácií. Opatrenie podporuje aj spoluprácu klastrov s inovatívnym európskym a medzinárodným prostredím.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie klastrového ekosystému na Slovensku a zvýšenie zapájania MSP do klastrových organizácií a multisektorových platforiem,
- sieťovanie MSP s veľkými podnikmi, zvýšená účasť na iniciatíve Európskej platformy pre spoluprácu klastrov (European Cluster Collaboration Platform).

Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ

Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh

Optimálne nastavenie systému terciárneho vzdelávania vyžaduje fungujúcu modernú infraštruktúru vrátane nastavenia inovatívnych metód vzdelávania determinovaného kvalitou študentov za predpokladu poskytnutia kvalitného vzdelávania prostredníctvom vysokokvalifikovaného personálneho zabezpečenia. Medzi základné atribúty optimalizácie terciárneho vzdelávania je samotná reflexia na potreby trhu práce a s tým súvisiace finančné a pracovné zabezpečenie. Dôležitým faktorom bude aktivácia vzdelávania a odbornej prípravy v prvej etape pre primárnych nositeľov transformovanej ekonomiky so schopnosťou realizovať aktívne postoje v oblasti zmeny klímy a udržateľného rozvoja.

Očakávané výsledky:

- vytváranie a implementácia programov spolupráce vysokých škôl s jednotlivými sektormi pre podporu inteligentnej špecializácie,
- modernizácia vzdelávacej infraštruktúry vysokých škôl (zatraktívnenie podmienok štúdia, najmä v študijných odboroch s nízkym počtom absolventov z pohľadu potrieb pracovného trhu pre potreby RIS-3 SK),
- posilnenie internacionalizácie vysokých škôl, SAV a medzinárodnej spolupráce, vrátane sieťovania výskumných (vrátane mladých) pracovníkov v oblasti VaV,
- pilotná príprava a implementácia krátkych vysokoškolských programov ako programov pre posilnenie adaptability v produktívnom veku,
- zavádzanie a využívanie inovatívnych (digitálne a iné technológie) metód v spôsobe vzdelávania (orientácia vzdelávania na študenta, rozvoj kompetencií v súlade s potrebami študenta),
- programy na získavanie výskumníkov a vysokoškolských učiteľov,
- tvorba a využívanie spoločných študijných programov medzi slovenskými univerzitami a zahraničnými univerzitami iných krajín EÚ, vrátane krajín v prístupovom procese a tretích krajín,
- podpora programov mobility na podporu vysokých škôl zapojených do iniciatívy Európskej univerzity,
- posilnenie financovania študijných odborov domén RIS3 SK a oblastí, ktoré majú potenciál priniesť diverzifikáciu pre slovenské hospodárstvo, napr. IT oblasť, biotechnológie explicitne najmä v prepojení aj na precízne a ekologické poľnohospodárstvo, ekologické lesníctvo,
- zvýšiť úroveň sociálneho zabezpečenia študentov a materiálno-technického vybavenia univerzít so zameraním na študijné odbory pre domény RIS3 v záujme prevencie eliminácie ich odchodu,
- zvýšiť atraktivnosť doktorandského štúdia,
- podpora prevencie odchodu prostredníctvom zavedenia motivačných nástrojov pre študentov, napr. podnikových štipendií,
- zavedenie jasných, transparentných a merateľných ukazovateľov kvality vzdelávacieho systému a jeho nadväzanie na financovanie, najmä z pohľadu uplatniteľnosti absolventov vo vyštudovanom odbore.

Digitálne a podnikateľské zručnosti

Budúcnosť je otvorená digitálnemu vzdelávaniu a podnikateľským zručnostiam, ktoré sú zaradené medzi kľúčové ciele politiky EÚ. Opatrenie poukazuje na potrebu komplexného a systematického posilnenia podnikateľských a digitálnych zručností v našom systéme vzdelávania, ktoré bude prepojené s potrebami praxe.

Očakávané výsledky:

- zdefinovanie a zapracovanie digitálnych kompetencií a zručností do všetkých štátnych a školských vzdelávacích programov,
- zavedenie inovovaného systému vzdelávania v oblasti kybernetickej bezpečnosti,
- vznik a podpora školení a praxe pre študentov, mladých podnikateľov a absolventov. S tým súvisiaca podpora kompetencií a digitálnych zručností mladých ľudí, ktoré vedú k vyššej bezpečnosti na internete a pri používaní digitálnych technológií,
- podpora systémov pre reformy výchovy a vzdelávania žiakov a študentov v zmysle kontinuálneho zvyšovania digitálnych kompetencií a zručností a personalizácie vzdelávania s využitím moderných digitálnych technológií, vznik a podpora pilotných projektov pre šírenie dobrej praxe vo vzdelávaní,
- vznik a podpora projektov digitálnej transformácie vzdelávania a škôl na všetkých stupňoch vzdelávania,

- vznik a podpora projektov digitálnej transformácie zariadení výchovného poradenstva a prevencie a špeciálnych výchovných zariadení,
- projekty so zameraním na vnímanie dôležitosti digitálnej transformácie vzdelávania u rodičov, verejnosti, vo verejnej správe a prepojenie vzdelávania s podnikovou praxou,
- podpora rozvoja digitálnych kompetencií a zručností v rámci celoživotného vzdelávania a s tým súvisiace vytvorenie podmienok pre priebežné flexibilné vytváranie vhodných interdisciplinárnych vzdelávacích programov na všetkých úrovniach vzdelávania,
- podpora zvyšovania vyšších a špecializovaných zručností pre internet vecí (IoT), dátovú vedu, umelú inteligenciu, programovanie, pre potreby štúdií STEM atď.,
- podpora škôl v oblasti personálnych odborných kapacít,
- zavedenie podnikateľského vzdelávania do všetkých oblastí vzdelávania, vrátane neformálneho vzdelávania,
- zvýšenie záujmu o podnikanie ako kariérnu voľbu,
- zavedenie komplexnej a systematickej podpory rozvoja podnikateľských zručností,
- hackathony a obdobné formy súťaží na stredných a vysokých školách za účasti odborníkov z praxe s cieľom riešenia regionálnych, ale aj celospoločenských výziev,
- aktívna účasť slovenských subjektov na programe Digitálna Európa.

CIEĽ POLITIKY 2 – EKOLOGICKE SLOVENSKO PRE BUDÚCE GENERÁCIE (EKOLOGICKEJŠIA NÍZKOUHLÍKOVÁ EURÓPA)

Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov

Potrebné bude podporiť realizáciu opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti v podnikoch, ale aj opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov, keďže budovy spolu s priemyslom predstavujú najvyšší potenciál úspor energie. K zlepšovaniu energetickej efektívnosti prispieje aj podpora opatrení zameraných na zvýšenie účinnosti systémov zásobovania teplom a chladom a využívanie alternatívnych pohonov v podnikoch, vrátane budovania príslušnej neverejnej infraštruktúry. Znížením konečnej energetickej spotreby vo verejných budovách a bytových budovách sa prispieje k zníženiu emisií skleníkových plynov. Zlepšenie tepelnotechnických vlastností budovy vedie k zlepšeniu podmienok zdravej klímy vo vnútornom prostredí, vyššej úrovni pohody a pohodlia a zlepšeniu zdravia užívateľov. Využívaním OZE a nízko-emisných zariadení v budovách sa zlepši kvalita ovzdušia, čo bude mať priaznivý dopad na zdravie a kvalitu života obyvateľov. Podporným opatrením bude aj pokračovanie zvyšovania povedomia v oblasti úspor energie a podpora rozvoja regionálnej energetiky.

Očakávané výsledky:

- príspevok k plneniu cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030 a strategických cieľov prechodu EÚ na uhlíkovú neutralitu do roku 2050,
- podpora implementácie opatrení energetickej efektívnosti s cieľom prispieť k zníženiu konečnej energetickej spotreby a plneniu záväzkov špecifikovaných v Integrovanom národnom energeticko-klimatickom pláne SR,
- zvýšenie energetickej efektívnosti v podnikoch prostredníctvom podpory zavádzania energetickej efektívnych opatrení, SMART technológií, meracej a riadiacej techniky,
- rozšírenie vysoko energetickej efektívneho a dekarbonizovaného fondu budov a aktivizácia digitalizácie budov,
- zintenzívnenie miery nákladovo-efektívnych hĺbkových obnov bytových budov a zvýšenie tempa hĺbkovej obnovy verejných budov s uplatňovaním prvkov na ochranu biodiverzity a zelenej infraštruktúry,
- zvýšenie počtu budov vybavených systémami riadenia a automatizácie budovy
- zníženie energetickej náročnosti distribúcie tepla/chladu, efektívnejšie využitie kapacity existujúcich systémov CZT (napojením nových odberateľov) a zlepšovanie energetickej efektívnosti infraštruktúry pri zásobovaní energiou,
- zvýšenie využívania alternatívnych pohonov v podnikoch,
- systematická podpora energetického plánovania a podpora rozvoja regionálnej a lokálnej energetiky s cieľom optimalizovať energetickú potrebu a spotrebu, vrátane zvyšovania informovanosti v oblasti energetickej efektívnosti.

Podpora energie z obnoviteľných zdrojov

Vhodnou kombináciou OZE a nízkouhlíkových technológií sa bude znižovať spotreba fosílnych palív, teda aj emisie skleníkových plynov. SR má potenciál v oblasti veternej a solárnej energie. Málo využívaný je potenciál geotermálnej energie, kde podpora hydrogeologického prieskumu zameraného na geotermálnu energiu (vrátane

hlbenia geotermálnych vrtov) prispeje k vytvoreniu podmienok na reálne využívanie týchto OZE pre zásobovanie teplom.

Dôležité bude okrem zvyšovania účinnosti výroby a distribúcie tepla, aj zvyšovanie podielu OZE v systémoch zásobovania teplom/chladom ako aj zvyšovanie podielu využívania OZE v domácnostiach na báze samosprotrebiteľov a energetických komunití.

Očakávané výsledky:

- príspevok k plneniu cieľov EÚ v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie,
- zvyšovanie podielu OZE v systémoch zásobovania teplom a chladom, ako aj zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch, vrátane biometánu a zeleného vodíka, najmä pre zabezpečenie vykurovania a chladenia,
- zvýšenie podielu OZE v individuálnom vykurovaní a chladení,
- vytvorenie podmienok pre využívanie geotermálnej energie na energetické účely,
- urýchlenie prechodu na nákladovo efektívny, udržateľný a bezpečný systém zásobovania energiou, znižovanie emisií a zlepšovanie kvality ovzdušia.

Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladenia mimo TEN-e

Podpora pre zariadenia na výrobu, distribúciu a skladovanie energie, vrátane inteligentných systémov merania a riadenia prispeje k zvýšeniu efektívnosti zariadení na využívanie energie, vrátane možností pre inštaláciu nových zariadení na využívanie OZE, k zjednodušeniu a optimalizácii procesu pripájania zariadení.

Očakávané výsledky:

- efektívne využívanie zdrojov a akumulačných zariadení prepojených so sústavou,
- vytvorenie možností pre aktívne zapájanie užívateľov do procesu optimalizácie a znižovania ich energetických nárokov a nákladov,
- zlepšenie energetickej efektívnosti a znižovanie energetických strát.

Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám

Cieľom je zlepšiť pripravenosť čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy. Predmetom podpory sú vodozádržné opatrenia, preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami, hydrogeologický prieskum, sanácia zosuvov, aktualizácia plánov manažmentu povodňového rizika, tvorba adaptačných stratégií, najmä na nižších úrovniach, kompletizácia dát a informovanie v oblasti zmeny klímy.

Základným predpokladom pre pripravenosť na riziká je tiež identifikácia ich pôvodu, zdroja, priebehu a možných následkov. Predmetom podpory je vypracovanie analytických a koncepčných podkladov pre identifikáciu vývoja rizík, strategických materiálov pre určenie spôsobov prevencie a reakcie na prípadné katastrofy. Ďalšou oblasťou podpory je rozvoj, obnova a posilnenie technických a logistických kapacít vrátane riadiacich, záchranných zložiek a samosprávy, civilnej ochrany a krízového riadenia. Je potrebné vykonávať aj opatrenia zamerané na budovanie a modernizáciu systémov vyhodnocovania rizík, systémov včasného varovania a vyzušievania na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu obyvateľov využívajúcich adaptačné opatrenia vrátane protipovodňových,
- podpora zelenej infraštruktúry s pozitívnym vplyvom na zadržiavanie vody v krajine,
- identifikácia nových zdrojov vôd,
- sanácia zosuvov ovplyvnených zmenou klímy,
- vypracovanie adaptačných stratégií,
- zlepšenie spracovania údajov na sledovanie rizík súvisiacich so zmenou klímy a informovanie,
- zlepšenie spracovania údajov a informácií, modelovania vývoja a monitorovania rizík viazaných na zmenu klímy,
- rozvoj, obnova a posilnenie technických a logistických kapacít vrátane riadiacich, záchranných zložiek a samosprávy, ako aj materiálnej podpory dobrovoľníkov a zaistenia miestnych zdrojov,
- zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí prostredníctvom posilnenia intervenčných kapacít záchranných zložiek a podpory opatrení nevyhnutných pre včasnú a efektívnu intervenciu,
- zvýšenie efektívnosti manažmentu rizík vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí,
- koncepčná podpora prevencie a efektívneho boja s envirokriminalitou,
- zvýšenie kľúčových kapacít v oblasti prevencie, pripravenosti a reakcie na riziká spojené so zmenou klímy a modernizácia systémov včasného varovania a vyzušievania,
- podpora realizácie adaptačných opatrení vrátane budovania odborných kapacít.

Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd

Cieľom je zabezpečenie dobrého stavu vôd, vrátane dobudovania stokovej siete a ČOV a tiež zlepšenie dostupnosti bezpečnej pitnej vody. Podporované aktivity sa zamerajú na dobudovanie verejných kanalizácií a ČOV v aglomeráciách nad 2 000 EO a v určitých prípadoch, so zameraním prioritne na chránené oblasti¹, aj na čistenie a odvádzanie komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách pod 2000 EO, vrátane budovania decentralizovaných systémov nakladania s komunálnymi odpadovými vodami (napr. koreňové čistiarne odpadových vôd), ako aj na zlepšenie infraštruktúry na zabezpečenie zásobovania obyvateľov bezpečnou pitnou vodou, vrátane dobudovania úpravni vôd a výstavby verejných vodovodov spoločne s verejnými kanalizáciami, a tiež na kvalitné monitorovanie vôd, podporu spracovania dát pre efektívnu vodnú politiku SR a v prípade dostupnosti zdrojov aj obnovu vodárenskej infraštruktúry.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu aglomerácií nad 2 000 EO s pripojením na kanalizáciu a plnenie záväzkov SR podľa smerníc EÚ,
- zlepšenie stavu odkanalizovania aglomerácií pod 2 000 EO,
- zvýšenie počtu obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov,
- zvýšenie spoľahlivosti monitorovania vôd,
- vytvorenie komplexného informačného systému o vodách.

Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo

Dôležitou súčasťou prechodu na obehové hospodárstvo je oblasť odpadového hospodárstva, ktorého cieľom je zvýšenie miery prípravy na opätovné použitie a recyklácie odpadov a odklon od zneškodňovania odpadov skládkovaním. Súčasťou podporovaných aktivít odpadového hospodárstva bude predchádzanie vzniku odpadov a v súlade s cieľmi a opatreniami Programu odpadového hospodárstva SR taktiež zber a triedenie komunálnych odpadov, mechanicko-biologická úprava zmesového komunálneho odpadu, príprava odpadov na opätovné použitie, recyklácia odpadov, vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov, a opätovné spracovanie odpadov na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo. Strategické plánovanie v oblasti odpadového hospodárstva bude podporené zabezpečením elektronického zberu dát. Potrebné je zabezpečiť informovanosť o obehovom hospodárstve a podporiť koncepcné činnosti v danej oblasti.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie kapacity pre recykláciu a zhodnocovanie odpadov,
- zvýšenie množstva vytriedených odpadov a recyklovaných odpadov.

Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb

V tejto oblasti je dôležitá ochrana biotopov a druhov, najmä v sústave Natura 2000, podpora biodiverzity a ekosystémových služieb. Vhodnými aktivitami bude realizácia schválených dokumentov starostlivosti, monitoring biotopov a druhov, odstraňovanie invázných druhov, budovanie zelenej/modrej infraštruktúry, zabezpečenie kontinuity vodných tokov. Realizovaná bude aj systematická podpora revitalizácie zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel pri zachovaní pravidla, že obnovené budú využité vo verejnom záujme a pri ich revitalizácii sa uplatnia vysoké environmentálne kritériá. Podporovaná bude aj obnova a budovanie environmentálnych centier za účelom zvyšovania environmentálneho povedomia a osvetu v širšom kontexte, slúžiacich pre odbornú aj laickú verejnosť.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie ochrany a stavu biotopov a druhov a krajinných štruktúr, vrátane boja proti inváznym druhom,
- skvalitnenie sídelného prostredia prostredníctvom zelenej infraštruktúry (mestskej zelene),
- podpora biodiverzity, a to aj novými prvkami zelenej/modrej infraštruktúry a odstránením bariér vo vodných tokoch,
- eliminácia fragmentácie krajiny prostredníctvom znižovania rozlohy nevyužívaných a devastovaných území v intravilánoch sídiel
- zlepšenie environmentálneho povedomia.

Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží

K zníženiu znečistenia, nielen v mestskom prostredí, môže významne prispieť aj sanácia environmentálnych záťaží (EZ) v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a zákonom č. 409/2011 Z. z. Podporovanou aktivitou bude zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania EZ.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu sanovaných EZ a plôch sanovaného územia,
- eliminácia súvisiacich environmentálnych a zdravotných rizík,

¹ chránené vodohospodárske oblasti, ochranné pásma vodárenských zdrojov a chránené územia

- zavádzanie progresívnych spôsobov riešenia EZ prostredníctvom vzniku inovačného a technologického klastra a chemicko - technologického centra.

Zlepšenie kvality ovzdušia

Cieľom je znižovanie znečisťovania ovzdušia a zlepšovanie jeho kvality. Medzi kľúčové aktivity patrí zníženie emisií prachových častíc z vykurovania domácností náhradou kotlov na tuhé palivo za kotly na zemný plyn, prioritne v zónach a aglomeráciách s vysokou koncentráciou PM častíc v ovzduší, realizácia opatrení na veľkých a stredných stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia pri rešpektovaní princípu „znečisťovateľ platí“ a zlepšenie systému monitorovania kvality ovzdušia a riadenia kvality ovzdušia, ako aj informačné aktivity v tejto oblasti.

Očakávané výsledky:

- zníženie znečistenia ovzdušia,
- zlepšovanie systému monitorovania kvality ovzdušia na národnej, lokálnej/regionálnej úrovni a riadenia kvality ovzdušia, vrátane vybudovanie nového informačného systému o emisiách,
- skvalitnenie monitorovania vplyvu znečistenia ovzdušia na ekosystémy
- informačné aktivity zamerané na zlepšenie kvality ovzdušia vrátane správnej vykurovacej praxe.

Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility

Implementované budú predovšetkým projekty s rozhodujúcim a systémovým vplyvom na fungovanie a preferenciu verejnej osobnej dopravy. Prioritne sa uvažuje s intervenciami do modernizácie integrovaných dopravných systémov, výstavby prestupných terminálov a záchytných parkovísk vo veľkých sídelných aglomeráciách a najvyťaženejších dopravných uzloch, výstavby a modernizácie električkových a trolejbusových tratí, nákupu mobilných prostriedkov dráhovej, príp. autobusovej mestskej a prímestskej dopravy, modernizácie infraštruktúry existujúcich údržbových základní (depá dopravných podnikov). Súčasťou podpory bude tiež prepojenie a harmonizácia dopravy (vrátane nemotorovej a hromadnej) v mestských a prímestských oblastiach, zavádzanie nízkoemisných zón a parkovacích politík v mestách, podpora cyklistickej dopravy v mestách a ich funkčných územiach a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti cestujúcich.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie prístupnosti a atraktivity verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia podielu verejnej osobnej dopravy na del'be prepravnej práce a zníženie podielu individuálnej automobilovej dopravy,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie vo veľkých aglomeráciách (zníženie hlukovej záťaže, vibrácií, prašnosti a produkcie emisií znečisťujúcich látok a skleníkových plynov),
- zlepšenie kvality služieb poskytovaných dráhovou MHD,
- zlepšenie dopravnej infraštruktúry a vytvorenie predpokladov pre zavedenie komplexných zmien v organizácii verejnej dopravy v sídlach,
- zabezpečenie bezpečnej a kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry a jej integrácie s inými druhmi dopravy,
- zvýšený podiel cyklistickej dopravy na celkovej del'be prepravnej práce v mestskej a prímestskej doprave.

ENRAF

Podpora z ENRAF v podmienkach SR sa plánuje smerovať najmä do sektora akvakultúry (hospodárskeho chovu rýb) a spracovateľského priemyslu produktov rybolovu a akvakultúry, no taktiež na podporu spoločnej rybárskej politiky (kontrola a presadzovanie, zber údajov), podporu genofondu vybraných druhov rýb, environmentálnych služieb a marketingových opatrení. SR patrí medzi krajiny s najvyššou biodiverzitou fauny a flóry v Európe. ENRAF by malo prispievať taktiež na podporu tzv. "environmentálnych služieb rybníkov".

Prioritné oblasti podpory z ENRAF:

- podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov,
- podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie spotreby rýb na území SR,
- zvýšenie počtu akvakultúrnych prevádzok,
- zvýšenie spracovaní produktov rybolovu a akvakultúry,
- podpora konkrétnych „národných“ druhov rýb (podpora genofondu natívnych populácií),
- obnovené a nové krajnotvorné prvky (rybníky a vodné plochy využívané v akvakultúre),
- podpora inovácií a pilotných projektov v akvakultúre s cieľom zvýšenia produkcie produktov akvakultúry.

CIEĽ POLITIKY 3 - MOBILITA, DOPRAVA, PREPOJENOSŤ (PREPOJENEJŠIA EURÓPA)

Cestná doprava

Rozvinutá **sieť diaľnic a rýchlostných ciest** je jednou zo základných podmienok pre prehĺbovanie ekonomickej integrácie, zabezpečenie voľného pohybu tovarov a pracovnej sily a hospodárskeho rozvoja krajiny. Zároveň si SR plne uvedomuje svoj záväzok k homogenizácii TEN-T vyplývajúci z nariadenia 1315/2013, t. j. dobudovať základnú sieť TEN-T do konca roku 2030.

Prioritou je výstavba diaľnice D1 na úseku D1 Turany – Hubová, ktorý je kľúčový pre dokončenie súvislej časti diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami a chýbajúcich úsekov diaľnice D3 (severojužné prepojenie na Poľsko a ČR). Tam, kde sa neuvažuje s výstavbou diaľnic, budú intervencie zamerané aj na výstavbu rýchlostných ciest. Prioritou je výstavba nových úsekov rýchlostných ciest R2 (aj v súvislosti s transformujúcim sa regiónom Hornej Nitry), R3 a R4 (Prešovský kraj – dobiehajúci región/catching-up region v rámci iniciatívy EK), so zameraním na úseky s najvyšším pomerom spoločenských prínosov k nákladom.

V prípade **ciest I. triedy** bude pozornosť venovaná predovšetkým budovaniu obchvatov a preložiek ciest I. triedy, najmä v úsekoch s nevyhovujúcimi technickými a kapacitnými parametrami tam, kde sa neuvažuje s trasovaním ťahov TEN-T. Konkrétne úseky (vrátane mostov a križovatiek) budú stanovené na základe výsledkov štúdií realizovateľnosti, vykonaných rozborov a bezpečnostných auditov na cestnej sieti SR a budú odrážať zoznam priorít stanovených v spolupráci s Útvárom hodnoty za peniaze. Intervencie budú tiež smerovať na zlepšenie nevyhovujúcich parametrov (šírka, smerové a výškové vedenie, únosnosť, bezpečnostné prvky) ciest I. triedy, prestavbu križovatiek a modernizáciu mostov, s cieľom odstraňovania kritických nehodových lokalít na cestnej sieti.

Zlepšenie **regionálnej dopravnej obslužnosti** bude podporené investíciami do modernizácie ciest II. a III. triedy, príp. miestnych komunikácií (MK), v súlade s Plánmi udržateľnej mobility regiónov a s cieľmi identifikovanými v územných stratégiách (Integrované územné investície), berúc do úvahy vyššiu prioritu nadnárodných a národných riešení. Podpora bude smerovaná prednostne na cesty vedúce k terminálom integrovanej dopravy, resp. železničným staniciam, okresy, kde neexistuje cesta I. triedy a na obnovu mostov v zlom až havarijnom stave. Prípadné investície do MK budú zamerané na rekonštrukciu MK a ich objektov v územiach, kde je situácia najviac kritická z pohľadu bezpečnosti a ohrozenia hromadnej dopravy.

Doplňkovou súčasťou projektov ciest I., resp. nižšej triedy bude aj podpora cyklistickej dopravy (ako pridružená investícia) a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky.

Očakávané výsledky:

- odstránenie kľúčových úzkych miest na sieti TEN-T a zvýšenie kapacity a kvality dopravného spojenia s okolitými štátmi budovaním prioritných úsekov základnej a súhrnnej cestnej siete TEN-T,
- vytvorenie podmienok pre rozvoj pracovných príležitostí a redukcia výrazných regionálnych rozdielov v rámci SR (rozvoj tzv. zaostávajúcich regiónov, podpora transformácie regiónu hornej Nitry),
- zrýchlenie dopravy, eliminácia častých kongescií a časových strát
- zvýšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a zníženie nehodovosti,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zlepšenie životných podmienok v intravilánoch miest a obcí (hlukové zaťaženie, emisie, vibrácie, prašnosť),
- zlepšenie dopravného napojenia dotknutých regiónov na sieť TEN-T a odklonenie významnej časti výkonov tranzitnej cestnej dopravy z intravilánov miest a obcí,
- zvýšenie kapacity ciest I. triedy v exponovaných úsekoch,
- zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti,
- zvýšenie kapacity dopravného spojenia, kvality mobility a bezpečnosti dopravy v intravilánoch miest a obcí,
- zvýšený podiel cyklistickej dopravy a zabezpečenie bezpečnej a kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry a jej integrácie s inými druhmi dopravy.

Železničná doprava

Prioritou bude **modernizácia hlavných železničných tratí zaradených do siete TEN-T** s vysokým dopytom po železničnej osobnej a nákladnej doprave (modernizácia koridorov na základnej sieti koridoru Rýn-Dunaj v trase Žilina – Košice – št. hr. SR /UA, Baltsko-jadranského koridoru v trase Žilina – št. hr. SR/ČR a koridoru Orient/východné Stredomorie v trase št. hr. SR/ČR – Kúty – Bratislava, a súhrnnej siete TEN-T v trase Bratislava

– Štúrovo – št. hr. SR/MR a modernizácia najdôležitejších železničných uzlov v Bratislave, Košiciach a Žiline). S cieľom zvýšenia interoperability tratí významných pre medzinárodnú dopravu bude realizovaná implementácia systému ERTMS (traťový zabezpečovací systém ETCS a oznamovacie zariadenie GSM-R). Zámerom je tiež vybudovanie stredísk na kontrolu a prípravu vozového parku železničnej osobnej dopravy pre prevádzku v rámci služieb vo verejnom záujme a výstavbu terminálov intermodálnej prepravy za účelom presunu diaľkovej nákladnej dopravy z ciest na železnicu (financovanie cez finančné nástroje, v prípade vhodných trhových podmienok).

V rámci **regionálnej železničnej dopravy** sa budú projekty zameriavať na perspektívne regionálne trate s dostatočným dopytom po osobnej alebo nákladnej železničnej doprave. Plánovaná je taktiež podpora transformácie uhoľného regiónu hornej Nitry - zámerom je rozvíjať železničnú dopravu s ohľadom na frekvenciu a rýchlosť spojení, hlavne smerom na Nitru a Bratislavu. Cieľom je zabezpečiť požadované technické a prevádzkové parametre týchto tratí a rýchle napojenie regiónov na transeurópsku sieť železničnou dopravou. Intervencie budú zamerané na modernizáciu železničných tratí a zabezpečovacích zariadení, inštaláciu telekomunikačného systému GSM-R, elektrifikáciu železničných tratí, diaľkové riadenie dopravy, zvýšenie traťovej rýchlosti a pod. Infraštruktúrne projekty budú synergicky doplnené investíciami do obnovy mobilných prostriedkov železničnej verejnej osobnej dopravy, do infraštruktúry na kontrolu a prípravu vozového parku, na znižovanie bezpečnostných rizík (napr. modernizácia železničných priecestí, odstraňovanie úrovňových križovaní s cestnou infraštruktúrou) a na výstavbu terminálov intermodálnej prepravy (financovanie cez finančné nástroje, v prípade vhodných trhových podmienok). Konkrétne projekty v oblasti regionálnej železničnej dopravy budú stanovené na základe výsledkov štúdií realizovateľnosti a budú odrážať zoznam priorít stanovených v spolupráci s Útvárom hodnoty za peniaze.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie kvality železničnej infraštruktúry pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej a nákladnej dopravy, odstránenie kľúčových úzkych miest na železničnej sieti TEN-T, zníženie časových strát a prevádzkových nákladov a rozvoj služieb v diaľkovej a regionálnej osobnej doprave,
- zvýšenie podielu elektrickej trakcie na celkových výkonoch železničnej dopravy a zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov,
- zvýšenie spoľahlivosti a atraktivity ekologickej a udržateľnej verejnej osobnej dopravy v porovnaní s individuálnou automobilovou dopravou,
- odľahčenie preťaženej cestnej infraštruktúry a lepšie využitie kapacity železničnej dopravnej cesty,
- stabilizácia sektora verejnej osobnej železničnej dopravy, zvýšenie pripravenosti na liberalizáciu, vrátane zvýšenia atraktivity, konkurencieschopnosti a preferencie železničnej dopravy v porovnaní s individuálnou osobnou dopravou,
- zahustenie taktu na tratiach so silnými prúdmi cestujúcich a umožnenie efektívnejších obbehov vlakových súprav vďaka skráteniu jazdných časov a zvýšeniu priepustnosti železničných tratí,
- zabezpečenie udržateľnosti kvality vozidiel a s tým súvisiacich služieb poskytovaných pre cestujúcich,
- zníženie počtu úmrtí na železničných priecestiach a celkové zvýšenie bezpečnosti železničnej dopravy.

Vodná doprava

Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy (vodných ciest a prístavov) zaradenej do TEN-T vrátane podpory ekologizácie plavidiel vnútrozemskej plavby

Realizované budú projekty na zabezpečenie celoročnej splavnosti vodných ciest zaradených do základnej siete TEN-T vnútrozemských vodných ciest (Dunaj - Váh).. Prioritou sú tzv. tzv. úzke miesta - nízke vodostavy, nedostatočné plavebné výšky pod mostmi a obmedzené plavebné šírky v plavebnej dráhe. Dôraz sa bude klásť na modernizáciu infraštruktúry a superštruktúry verejných prístavov TEN-T (Bratislava, Komárno) a na dovybavenie vhodnými zariadeniami. Pozornosť bude venovaná aj pomoci prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel s cieľom odstrániť zaostávanie za ekologizáciou vozidiel v cestnej doprave a udržať status environmentálne priaznivej dopravy pre odvetvie vnútrozemskej vodnej dopravy (VVD).

Očakávané výsledky:

- zlepšenie kvality infraštruktúry vodnej dopravy pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej nákladnej a osobnej lodnej dopravy, vytvorenie celoročne garantovaných plavebných hĺbok a zvýšenie bezpečnosti vodnej dopravy,
- odstránenie kľúčových úzkych miest na základnej sieti TEN-T pre VD,
- zníženie časových strát a prevádzkových nákladov zvýšením prepravných rýchlostí,
- odľahčenie preťaženej cestnej infraštruktúry a zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie,
- rozšírenie portfólia ponúkaných prístavných, logistických a ďalších služieb,
- zvýšenie konkurencieschopnosti verejných prístavov pri porovnaní s inými prístavmi na Dunaji,

- ekologizácia už prevádzkovaných plavidiel vnútrozemskej plavby v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1628 zo 14. septembra 2016 o požiadavkách na emisné limity plyných a pevných znečisťujúcich látok a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdných strojov.

Všetky opatrenia v oblasti dopravy majú potenciál prispieť k vytvoreniu predpokladov pre zvýšenie konkurencieschopnosti regiónov, zlepšenia mobility obyvateľstva a potenciálu rastu zamestnanosti.

Podpora digitálnej pripojiteľnosti

Zabezpečenie širokopásmového pripojenia s veľmi vysokou kapacitou na Slovensku v súlade s EÚ stratégiou pre gigabitovú spoločnosť do roku 2025, je nevyhnutným predpokladom budúcej konkurencieschopnosti SR. Súčasná situácia zároveň potvrdzuje dôležitosť digitálnej pripojiteľnosti pre fungovanie spoločnosti v krízových časoch. Preto bude potrebné zabezpečiť dostatočné investície do tejto oblasti, keďže bude jedným z kľúčových prvkov obnovy spoločnosti a ekonomiky v post-krízovom období.

Opatrenie sa zameria na zavádzanie vysokokapacitných širokopásmových sietí (min.100 Mbps, ktoré môžu byť upgradované na 1 Gbps a viac) na základe mapovania aktuálneho pokrytia a komerčných plánov operátorov (v súlade s Národným broadbandovým plánom). Na základe analýz bude stanovená najvhodnejšia forma technológie, finančných nástrojov, investičného a obchodného modelu a navrhnutý primeraný spôsob štátnej pomoci v prípade intervencií z verejných zdrojov. Intervencie budú spolufinancovať náklady operátora na pasívnu časť infraštruktúry (last mile + backhaul) a budú smerovať do tých oblastí, v ktorých zlyháva trh. Výber operátora bude podmienený najefektívnejšou ponukou (stanovenie presných podmienok pre podporu bude definované v programových dokumentoch – napr. najnižšie jednotkové náklady a najväčší počet novo-pokrytých bielych adries a iné). Podporená infraštruktúra musí spĺňať všetky požadované technologické štandardy otvorenosti, transparentnosti a nediskriminácie a poskytovaná na veľkoobchodnom princípe.

Ďalej sa podporí zavádzanie pokrytia wifi v obciach a verejne dostupných miestach komunitného života vrátane zdravotníckych a vzdelávacích inštitúcií (dopytové projekty obcí), výstavba pasívnych častí telekomunikačnej infraštruktúry v záujme zvyšovania pokrytia hlavných dopravných koridorov bezdrôtovými technológiami, vrátane 5G sietí v súlade so Stratégiou 5G, ako aj opatrenia na zvyšovanie bezpečnosti infraštruktúry.

Opatrenie bude synergicky a komplementárne podporené využitím Nástroja na prepájanie Európy 2021 – 2027 (NPE). SR zváži možnosť transferu prostriedkov EŠIF do NPE.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie % pripojených adries/domácností s prístupom k širokopásmovému pripojeniu (min.100 Mbps, ktoré môžu byť upgradované na 1 Gbps),
- pripojenie významných socioekonomických partnerov s prioritou na zdravotnícke zariadenia, vzdelávacie inštitúcie, vedecko-výskumné inštitúcie, mestské oblasti, dopravné uzly, ako aj podniky digitálneho odvetvia na širokopásmové pripojenie (min. 1 Gbps a rýchlejšie),
- zvýšenie pokrytia hlavných dopravných koridorov bezdrôtovými technológiami, vrátane 5G sietí,
- zvýšenie bezpečnosti infraštruktúry.

CIEĽ POLITIKY 4 - SOCIÁLNE, SPRAVODLIVÉ A VZDELANÉ SLOVENSKO (SOCIÁLNEJŠIA EURÓPA)

Adaptabilný a prístupný trh práce

S ohľadom na významné zmeny na trhu práce a krízu vyvolanú šírením pandémie bude potrebné cielene podporovať najmä znevýhodnené osoby/uchádzačov o zamestnanie (dlhodobo nezamestnaní, mladí ľudia vo veku do 29 rokov, starší ako 50 rokov, osoby s nízkou kvalifikáciou, osoby so zdravotným postihnutím, príslušníci MRK, migranti) pri ich začleňovaní sa na trh práce. Podpora sa bude realizovať prostredníctvom individuálneho prístupu, odborného poradenstva a užšej spolupráce štátu s neštátnymi poskytovateľmi služieb zamestnanosti a s regionálnymi a miestnymi orgánmi, ako aj prostredníctvom činnosti sociálnych a rodinných podnikov. Rýchlo sa meniaci trh práce vyžaduje investície do rozvoja zručností osôb na trhu práce, najmä súvisiacich s digitálnou a zelenou transformáciou ekonomiky a do zvyšovania kvality služieb zamestnanosti, vrátane ich elektronizácie. V regiónoch s vysokou nezamestnanosťou bude nevyhnutná aj podpora vytvárania pracovných miest a podpora pri samozamestnaní. Nové a odolné pracovné miesta bude potrebné vytvárať aj v oblasti zeleného hospodárstva.

Výzvou je podpora dostupnej a kvalitnej starostlivosti ako aj inovatívnych a flexibilných foriem starostlivosti o deti, flexibilných foriem práce a sociálnych (odľahčovacích) služieb pre rodičov malých detí a osoby, ktoré sa starajú o členov a členky spoločnosti odkázaných na pomoc pri sebaobsluže. Rovnoprávne postavenie žien a mužov v zamestnaní, vrátane odmeňovania, je vhodné podporiť lepšou osvetovou činnosťou a dôležitou je aj aktivizácia seniorov pri podporných činnostiach súvisiacich s rozvojom trhu práce.

Očakávané výsledky:

- nižší počet DNO na celkovom počte evidovaných nezamestnaných,
- vyššia zamestnanosť znevýhodnených osôb,
- vyšší počet osôb so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce,
- vyšší podiel subjektov sociálnej ekonomiky na zamestnávaní znevýhodnených osôb,
- individualizovaný prístup pri zabezpečovaní služieb zamestnanosti,
- existencia funkčných partnerstiev v oblasti služieb zamestnanosti,
- lepšia pripravenosť zamestnávateľov na zmeny na trhu práce,
- dostupnosť elektronických služieb zamestnanosti, prístupných aj pre znevýhodnené skupiny,
- vyššia účasť rodičov malých detí, predovšetkým žien na trhu práce,
- vyššia aktívna účasť seniorov na živote komunity.

Kvalitné inkluzívne vzdelávanie

Prioritou je poskytovať kvalitné inkluzívne vzdelávanie na všetkých jeho stupňoch a zvýšiť jeho kvalitu a atraktivitu tak, aby boli absolventi vzdelávania lepšie pripravení na vstup na trh práce. V oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve je potrebné zlepšiť prepojenie včasnej intervencie s domácim prostredím dieťaťa a podporou rodiny v jej prirodzenom prostredí, najmä v komunitách MRK, vrátane poradenstva, osvetu a edukácie dospelých, a to nielen v oblasti zdravotného, ale aj sociálneho znevýhodnenia. V oblasti odborného vzdelávania a prípravy je potrebné sa zamerať na zvýšenie uplatniteľnosti absolventov v odbore a stimulovať záujem žiakov o štúdium na stredných odborných školách zatriktívením podmienok a vybavenosti odborov. V oblasti ďalšieho vzdelávania je potrebné zamerať investície na odstraňovanie bariér v prístupe k celoživotnému vzdelávaniu (CŽV) a rozvíjať jeho kapacity, a to aj prostredníctvom celoživotného poradenstva a tvorby individuálnych vzdelávacích účtov.

Nevyhnutými predpokladmi úspešnej implementácie kvalitného inkluzívneho vzdelávania sú zavádzanie systémových opatrení na predchádzanie diskriminácii, pripravenosť pedagogických a odborných zamestnancov (PZ a OZ) a riadiacich pracovníkov škôl, vrátane zriaďovateľov, dostatočná kapacita pedagogických a odborných zamestnancov v školách, prístup ku kvalifikovaným službám systému poradenstva a prevencie a odstraňovanie všetkých typov bariér pre zraniteľné a znevýhodnené skupiny na všetkých stupňoch vzdelávania, ako aj lepšie priestorové, materiálno-technologické a didaktické prostriedky škôl a školských zariadení a ich lepšia spolupráca so všetkými relevantnými aktérmi.

Očakávané výsledky:

- vyššia kvalita a atraktivita vzdelávania prístupného pre všetkých obyvateľov,
- zvýšenie poskytovania služieb starostlivosti a vzdelávania pre deti vo veku 0 až 7 rokov so špecifickým zameraním na deti z ohrozených skupín - deti so zdravotným znevýhodnením, deti zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- zlepšenie dostupnosti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve v prirodzenom prostredí rodiny, najmä v komunitách MRK a zlepšenie ich rodičovských zručností,
- vyššia účasť dospelých na CŽV, vrátane zraniteľných dospelých, predovšetkým vo vzťahu k rýchlo sa meniacim potrebám na trhu práce,
- posilnenie personálnych kapacít a lepšia pripravenosť PZ, OZ a osôb pripravujúcich na pôsobenie vo výchovno-vzdelávacom systéme,
- vyššia úroveň mäkkých, prierezových a kľúčových zručností (čitateľská, prírodovedná a matematická gramotnosť) žiakov z ohrozených skupín, najmä žiakov zo sociálne-znevýhodneného prostredia a žiakov s prvým jazykom odlišujúcim sa od vyučovacieho jazyka,
- vyšší podiel mladých ľudí zo zraniteľných skupín s vyšším stupňom vzdelania,
- zníženie podielu žiakov s predčasne ukončenou školskou dochádzkou zo zraniteľných a znevýhodnených skupín na celkovom počte žiakov v SR,
- eliminácia priestorovej segregácie a diskriminácie detí a žiakov so znevýhodnením vo výchovno-vzdelávacom systéme (rómske deti a žiaci, deti a žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia a so zdravotným znevýhodnením),
- zvýšenie počtu osôb, ktoré si zvýšili stupeň vzdelania cez druhošancové vzdelávanie,
- zníženie problémov s nenávisťnými prejavmi, extrémizmom a šikanou a inými sociálno-patologickými javmi na školách a medzi mladými ľuďmi, scitlivenie spoločnosti,
- zvýšenie miery a kvality debarierizácie a kvalitnejšie priestorové, materiálové a technologické vybavenie škôl na všetkých stupňoch, vrátane VŠ,
- zlepšenie dostupnosti infraštruktúry zabezpečujúcej komplexný rozvoj osobnosti v procese vzdelávania aj so zameraním na fyzickú kondíciu a šport,
- vyššia využiteľnosť školskej športovej infraštruktúry mimo školského vyučovania.

Záruka pre mladých

Minulé krízy ukázali, že mladí ľudia sú krízou pravdepodobne zasiahnutí najviac a zvyčajne stratia zamestnanie prví. Pretože mladí ľudia väčšinou pracujú v odvetviach najviac postihnutých súčasnou pandémiou, je dôležité posilniť záruku pre mladých ľudí, aby pomohla zmierniť vplyv krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a zabrániť ďalšej kríze nezamestnanosti mladých ľudí. Výsledky hodnotenia záruky za obdobie 2014 -2020 ukazujú, že systémy záruky pre mladých ľudí zatiaľ neoslovujú väčšinu mladých ľudí, ktorí sú NEET. Mnohí mladí ľudia, často zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia, nemajú prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave, alebo čelia prekážkam v súvislosti s prechodom zo školy do zamestnania. Hoci sa počet nezamestnaných mladých ľudí až do začiatku roka 2020 v priemere znižoval, miera neaktívnych mladých ľudí sa zvyšila. Na rozdiel od nezamestnaných mladých ľudí neaktívni mladí ľudia zamestnanie ani nehľadajú, a to napríklad z dôvodu choroby alebo prekážok, na ktoré narážajú kvôli zdravotnému postihnutiu, z dôvodu opatrovateľských povinností voči deťom alebo závislým dospelým osobám, ako aj z dôvodu iných osobných alebo rodinných povinností.

Výzvy v tejto oblasti zohľadňujú meniaci sa pracovný trh, najmä digitalizáciu a zelenú transformáciu hospodárstva. Nové pracovné miesta si budú vyžadovať správne zručnosti, vrátane podnikateľských zručností a zručností v oblasti riadenia kariéry. Preto je dôležité mladých ľudí náležite sprevádzať a poskytovať im poradenstvo o profesijných vyhlídkach a potrebách na trhu práce, a to aj počas posledných rokov štúdia. Bude preto potrebné podporiť poskytovanie integrovanej poradenskej činnosti pre mladých ľudí tak, aby sa lepšie identifikovali ich potenciál k aktívnej účasti na trhu práce alebo v ďalšom vzdelávaní. Nemenej dôležité bude zabezpečiť prevenciu nezamestnanosti a nedostatočnej aktivity mladých ľudí prostredníctvom úzkej spolupráce medzi sektormi a s aktívnym zapojením mimovládnych mládežníckych organizácií.

Očakávané výsledky:

- existencia siete poradenských činností pre mladých,
- vyšší počet mladých ľudí samostatne zárobkovo činných,
- nižší počet mladých ľudí v situácii NEET,
- vyšší počet NEET s digitálnymi zručnosťami,
- vyšší počet mladých ľudí pracujúcich v zelenom hospodárstve,
- väčší počet mimovládnych mládežníckych organizácií zapojených do poradenských a preventívnych činností v prospech mladých NEET.

Aktívne začlenenie a dostupné služby

Intervencie v oblasti deinštitucionalizácie zariadení a sociálnych služieb budú podporovať rozvoj existujúcich a vznik nových sociálnych služieb a odborných činností komunitného charakteru. Tieto by mali predchádzať umiestňovaniu klientov do zariadení sociálnych služieb a znižovať počet detí v ústavnej starostlivosti. V rámci aktívneho začlenenia je potrebné zvyšovať povedomie verejnosti o právach a živote osôb so zdravotným postihnutím, o násilí na ženách a deťoch, právach detí, ako aj o význame deinštitucionalizácie a potrebe komunitných sociálnych služieb. Výzvou bude podpora implementácie integrovaného a funkčného systému dlhodobej starostlivosti, jednotnej posudkovej činnosti, jednotnej peňažnej dávky pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, včasnej intervencie, ako aj zatriktívnenie zamestnania odborných zamestnancov v sociálnej a zdravotnej oblasti a otázky spojené s kvalitou sociálnych a zdravotných služieb.

Zabezpečenie dostupnosti integrovanej zdravotnej starostlivosti a starostlivosti o duševné zdravie si vyžaduje intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier, poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu, ako aj intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení. Je tiež potrebné zabezpečiť dostupnosť všeobecných ambulancií pre deti, dorast a dospelých, ako aj neodkladnej zdravotnej starostlivosti v neatraktívnych mikroregiónoch. Systematická osvetová, prevenčná a asistenčná práca v MRK zabezpečí prekonávanie bariér v prístupe k starostlivosti a prispeje k lepšej vlastnej starostlivosti o zdravie. Výzvou je tiež lepšia pripravenosť zdravotníckeho personálu v poskytovaní zdravotnej starostlivosti obyvateľom MRK.

Pretrvávajúce nedostatky v sociálnych záchraných sieťach a nízka dostupnosť sociálneho/ cenovo dostupného a prístupného nájomného bývania si žiadajú ciele intervencie zamerané na aktivizáciu osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ako aj na zlepšenie udržateľnosti bývania pre takto ohrozené osoby, vrátane detí a ľudí bez domova. Je nutné pokračovať v opatreniach na odstránenie najhorších foriem chudoby, a to aj zavedením opatrení v oblasti komunitného rozvojového plánovania.

Očakávané výsledky:

- nižší počet detí v ústavnej starostlivosti a vyšší podiel detí vychovávaných v rodinných formách náhradnej starostlivosti,
- viac kapacít sociálnych služieb na komunitnej úrovni a ich lepšia dostupnosť,

- zavedený funkčný systém hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- lepšia dostupnosť včasnej intervencie a starostlivosti o deti s rizikovým alebo neštandardným vývinom,
- zvýšenie kapacít špecializovaných bezpečných domoch pre ženy zažívajúce násilie a dostupné poradenstvo pre ženy a deti zažívajúce násilie,
- zavedené respitné služby pre neformálnych opatrovateľov,
- posilnená sieť zariadení poskytujúcich ústavnú starostlivosť v oblasti dlhodobej starostlivosti, vrátane siete mobilných zariadení poskytujúcich dlhodobú starostlivosť v rámci celého územia SR,
- existencia integrovaného zdravotno-sociálneho prístupu v starostlivosti o ľudí,
- zlepšenie kvality života osôb odkázaných na dlhodobú starostlivosť,
- doplnená sieť Centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, vrátane ich vysunutých ambulancií a mobilnej služby, ako aj doplnená sieť samostatných ambulancií v neatraktívnych mikroregiónoch,
- lepšia kvalita a dostupnosť zdravotnej starostlivosti, predovšetkým vo vzťahu ku krehkým osobám s komplexnými problémami a obmedzenou funkčnosťou a vo vzťahu k duševnému zdraviu,
- vytvorená sieť Centier duševného zdravia,
- vyšší počet lekárov a sestier zaradených do špecializačného štúdia,
- vylepšovanie podmienok pre zdravie na komunitnej úrovni v MRK,
- lepší prístup obyvateľov oddelených a segregovaných MRK k sociálnej infraštruktúre a zvýšenie hygienických štandardov ich bývania,
- viac vysporiadaných vlastníckych vzťahov MRK vo vzťahu k bývaniu,
- nižší počet nelegálnych obydlií charakterizovaných extrémne nízkymi hygienickými normami,
- vyšší podiel MRK s dostupnou základnou infraštruktúrou a technickou vybavenosťou,
- funkčný systém zberu a aktualizácie údajov o životných podmienkach MRK,
- efektívna integrácia štátnych príslušníkov z tretích krajín,
- nižší počet dospelých osôb a detí ohrozených rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia,
- lepšia dostupnosť individualizovaného poradenstva pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením s cieľom posilniť kompetencie jednotlivcov riešiť životné potreby,
- lepšia dostupnosť sociálnych služieb krízovej intervencie (terénna, ambulatná, pobytová),
- lepšia dostupnosť sociálneho bývania pre špecifické cieľové skupiny,
- vyššia informovanosť osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením o zdraví, zdravej výžive a zdravom životnom štýle,
- vyšší počet sídiel (vrátane MRK) s vypracovanými komunitnými plánmi rozvoja s dôrazom na rodovú rovnosť, nediskrimináciu, identifikáciu potrieb osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením a spôsobov ich riešenia, s aktívnym zapojením členov komunit.

Potravinová a materiálna deprivácia

Znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia patrí k dlhodobým prioritám verejných politík v SR, napriek tomu miera materiálnej deprivácie v roku 2018 vzrástla v porovnaní s rokom 2017 zo 16,4 % na 17,2 %. Pretrvávajúcou výzvou je preto zabezpečenie potravín a základných materiálnych (hygienických) potrieb pre najodkázanejšie osoby v záujme zníženia celkového ekonomického zaťaženia týchto rizikových skupín nachádzajúcich sa v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Za potravinovú a materiálnu depriváciu sa považuje nedostatok potravín a základných hygienických potrieb u príjemcov pomoci v hmotnej núdzi a osôb bez prístrešia.

Na celom území SR bude aj naďalej potrebné zabezpečovať poskytovanie potravinových a hygienických balíčkov a teplého jedla, ako aj distribúciu darovaných potravín. Uvedené aktivity je vhodné doplniť sprievodnými sociálnymi činnosťami, zameranými na riešenie potravinovej a materiálnej deprivácie.

Očakávané výsledky:

- podiel osôb, ktoré čelia najhorším formám chudoby a materiálnej deprivácie, na úrovni priemeru EÚ-27 (13,4%)

Sociálne inovácie a experimenty

Cieľom intervencií bude podporiť overenie funkčnosti nových, lepších prístupov v oblasti trhu práce, vzdelávania, záruky pre mladých a sociálneho začlenenia na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni. Sociálne inovácie môžu zahŕňať nové produkty, procesy, služby, organizačné usporiadanie, technológie, regulácie, inštitucionálne normy, či funkcie.

Očakávané výsledky:

- vyšší počet inovačných projektov,
- vyšší počet projektov sociálnych experimentov.

CIEĽ POLITIKY 5 – KVALITNÝ ŽIVOT V REGIÓNOCH (EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM)

Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov

Je potrebné sa zamerať na rozvoj analytických, analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov a dlhodobé vzdelávanie pracovníkov na všetkých úrovniach verejnej správy v súlade s platným právnym a kompetenčným rámcom za využitia know-how z budovania príslušných útvarov na úrovni štátu tak, aby výsledkom bol kvalitnejší výkon samosprávnych funkcií, optimalizácia procesov a tvorba lepších verejných politík v územnej samospráve.

Očakávané výsledky:

- vyššia úroveň analyticko-strategických kapacít vyškolené administratívne kapacity v regionálnych a miestnych orgánoch verejnej moci,
- implementované projekty územných stratégií,
- posilnená spolupráca medzi samosprávou a občianskou spoločnosťou, vytvorenie platforiem vrátane medzisektorových partnerstiev,
- zvýšená miera a efektívnosť participácie socioekonomických partnerov a zástupcov občianskej spoločnosti na tvorbe, implementácii a monitoringu verejných politík vrátane zapojenia marginalizovaných a zraniteľných skupín,
- uplatnenie a sprístupnenie otvorených dát.

Prevenia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov

Hlavným cieľom tejto aktivity je predchádzanie problémovým javom a napätiu v komunitách obcí a regiónov, zvýšenie bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov, prevencie kriminality, poskytovania služieb a pomoci pre obeť trestných činov, zvýšenia povedomia a informovanosti občanov.

Očakávané výsledky:

- dobudovanie bezpečnostnej infraštruktúry,
- zlepšenie prístupu k službám zameraným na pomoc obetiam trestných činov a potencionálnym obetiam trestných činov,
- zvýšenie preventívnej informovanosti občanov hlavne rizikových skupín obyvateľstva,
- podpora kritického myslenia, mediálna gramotnosť
- zvýšená kapacita samosprávy predchádzať radikalizácii a ďalším nežiaducim spoločenským javom a pracovať s rizikovými zložkami populácie v mestskom aj vidieckom prostredí,
- vypracované analýzy bezpečnostnej situácie a pravidelný monitoring.

Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas

Hlavným cieľom tejto aktivity je zvýšenie záujmu občanov o pohybové aktivity v mestách a obciach, a vytvorenie nových príležitostí trávenia voľného času a to za účelom podpory zdravého životného štýlu občanov, spoločenského/komunitného rozvoja a prevencie kriminality. Aplikáciou sa prispeje k zvýšeniu pohybových aktivít občanov všetkých vekových skupín, čoho dôsledkom je zdravšia spoločnosť a lepšie začlenenie občanov do sociálnych skupín. Tieto ciele budú naplnené prostredníctvom opatrení na budovanie regionálnej športovej infraštruktúry k dispozícii verejnosti pre ich pohybové a športové aktivity s cieľom podpory medzigeneračného stretávania sa a trávenia voľného času komunit žijúcich v blízkosti športovísk, vrátane seniorov, či zdravotne postihnutých občanov.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie množstva a kvality miestnej infraštruktúry slúžiacej pre pohybové, športové a voľno-časové aktivity všetkých vekových skupín,
- získanie vhodných návykov u detí na disciplínu, zodpovednosť, integritu, fair-play a spoluprácu,
- masovejšie využívanie kapacít v podporených objektoch, nárast počtu osôb zapojených do pohybových a voľnočasových aktivít v rámci komunit,
- skvalitnenie analytických a štatistických zdrojov v oblasti vplyvu pohybových aktivít na životný štýl občanov

Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich udržateľný cestovný ruch

Podpora udržateľného cestovného ruchu by mala byť orientovaná na rozvoj destinačného manažmentu regiónov s využitím ich endogénneho potenciálu a prostredníctvom zvyšovania povedomia návštevníkov i obyvateľov daného územia. Aktíva, ktoré v území existujú, je potrebné zveľaďovať a zároveň je to dôležitý prvok pri rozvoji

lokálnych ekonomík. Súčasťou podpory by mala byť koordinácia existujúcich aktivít v území pri reflektovaní existujúcich príležitostí a aktívne iniciovanie vzniku nových pre vylepšenie alebo udržanie konkurenčnej výhody danej destinácie. To zahŕňa aj efektívnejšie a intenzívnejšie využívanie národných kultúrnych pamiatok, historických lokalít, pamiatkových objektov a nevyužívaných objektov s dôrazom na popularizáciu tradícií a histórie, umenia a kultúry s cieľom posilniť ich edukatívny potenciál, atraktivitu regiónov a zlepšiť podmienky pre kultúru, umenie a komunitné aktivity. Dôraz bude kladený na širšie sprístupňovanie kultúrneho dedičstva verejnosti, pridanú hodnotu vo vzťahu k vzdelávaniu a kreatívnemu priemyslu, podporu rozvoja miestnej a regionálnej kultúry a kultúry národnostných menšín.

Cieľom aktivít je zachovať, ochrániť a rozvíjať potenciál kultúrnych, prírodných a iných aktív regiónov a využiť ho na vyvážený rozvoj územia s pozitívnymi dopadmi na miestnu, či regionálnu zamestnanosť a miestne podnikateľské prostredie.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie ekonomického prínosu cestovného ruchu v regiónoch,
- zlepšenie stavebno-technického stavu a vybavenia kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry v regiónoch, intenzívnejšie využívanie národných kultúrnych pamiatok, historických lokalít a pamiatkových objektov v regiónoch,
- zlepšenie stavu nevyužívaných objektov a ich využitie pre rozvoj miestnych komunit,
- zlepšenie dostupnosti regionálnych turisticky zaujímavých destinácií a zlepšenie informovanosti o nich,
- akcia Európske hlavné mesto kultúry 2026 (ako operácia strategického významu).

FOND SPRAVODLIVEJ TRANSFORMÁCIE

FST je nástroj zmiernovania sociálnych dôsledkov transformácie smerom k uhlíkovo neutrálnemu hospodárstvu v rámci tzv. *Green Deal* stratégie. Je kľúčovým nástrojom na podporu území (hospodárska diverzifikácia území), ktoré sú najviac postihnuté prechodom ku klimatickej neutralite, na zabránenie nárastu regionálnych rozdielov a na rekvalifikáciu a aktívne začleňovanie ich pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie. Na Slovensku ide o štyri regióny, ktoré budú podporované v rámci toho fondu, a to: Bratislavský región, Banskobystrický región, región hornej Nitry a Košický región.

Očakávané výsledky:

- produktívne investície do MSP vrátane začínajúcich podnikov, ktoré povedú k hospodárskej diverzifikácii a premene,
- investície do vytvárania nových firiem, a to aj prostredníctvom podnikateľských inkubátorov a konzultačných služieb,
- investície do výskumných a inovačných činností a podpora transferu pokročilých technológií,
- investície do zavádzania technológií a infraštruktúry na cenovo dostupnú čistú energiu, investície v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov,
- investície do digitalizácie a digitálnej konektivity,
- investície do regenerácie a dekontaminácie lokalít, projektov obnovy pôdy a projektov na zmenu účelu,
- investície do posilňovania obehového hospodárstva, a to aj prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, jeho znižovania, efektívneho využívania zdrojov, opätovného využívania, opravy a recyklácie,
- zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia pracovníkov,
- digitalizácia a digitálna pripojiteľnosť,
- aktívne začleňovanie uchádzačov o zamestnanie,
- pomoc pri hľadaní zamestnania pre uchádzačov o zamestnanie,
- investície do energetickej renovácie budov,
- investície do účinného centralizovaného zásobovania teplom,
- investície do dostupnej, čistej a inteligentnej mobility vrátane nabíjajúcich staníc pre elektromobily a udržateľnej multimodálnej mestskej mobility,
- investície do energetického zhodnocovania odpadov; sociálnych inovácií a infraštruktúry,
- ďalšie aktivity, ktoré budú po odsúhlasení EK súčasťou Plánu pre spravodlivú transformáciu.

Iniciatíva Catching-up Regions – realizovaná na základe aktívnej spolupráce s Európskou komisiou a so Svetovou bankou pri pomoci "dobiehajúcim", resp. zaostávajúcim regiónom SR, a to Prešovskému samosprávnemu kraju a Banskobystrickému samosprávnemu kraju. Prostredníctvom Akčných plánov pre rast a zamestnanosť a navrhovaných projektov, ktoré definujú výzvy a prekážky sa bude naďalej podporovať zvýšenie výkonnosti v týchto regiónoch, rast a tvorba pracovných miest a posilní sa efektívnosť a účinnosť čerpania fondov politiky

súdržnosti, najmä v oblasti školstva, dopravy, infraštruktúry vodovodov a kanalizácií ale aj v oblastiach rekonštrukcie kultúrnych pamiatok a modernizácie kultúrnych a pamäťových inštitúcií.